

N:o 93.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen angående försäljning till Malmö stad af länsfängelset i Malmö med tillhörande område samt viss del af det till centralfängelset därstädes hörande område med därå befintliga byggnader äfvensom uppförande i Malmö af nytt centralfängelse jämte länsfängelse; gifven Stockholms slott den 5 mars 1909.

Under åberopande af bilagda utdrag af statsrådsprotokollet öfver justitiedepartementens ärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå Riksdagen medgifva:

ej mindre att enligt ett den 8 och den 20 februari 1907 dagtecknadt köpekontrakt med däri af stadsfullmäktige i Malmö den 12 februari 1909 beslutade ändringar länsfängelset i Malmö med tillhörande område samt viss del af det till centralfängelset därstädes hörande område med därå befintliga byggnader må på i kontraktet jämte i stadsfullmäktiges omförmälda beslut närmare angifna villkor till Malmö stad försäljas för en köpeskillning af 600,000 kronor;

än äfven att nämnda köpeskillning må användas till uppförande, i hufvudsaklig öfverensstämmelse med upprättadt förslag, af nytt centralfängelse jämte länsfängelse i Malmö, och att för sådant ändamål ett emot köpeskillingen svarande belopp må, i afbidan på köpeskillingens gäldande, af tillgängliga medel i mån af behof förskotteras.

Bih. till Riksd. Prot. 1909. 1 Saml. 1 Afd. 61 Häft.

De till ärendet hörande handlingar skola Riksdagens vederbörande utskott tillhandahållas.

Kungl. Maj:t förblifver Riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

GUSTAF.

Albert Petersson.

Utdrag af protokollet öfver justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 5 mars 1909.

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern LINDMAN,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena TROLLE,
Statsråden: ALBERT PETERSSON,
ALFRED PETERSSON,
HEDERSTIERNA,
HAMMARSKJÖLD,
ROOS,
SWARTZ,
grefve HAMILTON,
grefve EHRENSVÄRD,
MALM.

Chefen för justitiedepartementet, statsrådet Albert Petersson anförde:
»Frågan om nedläggande och försäljning af det nuvarande central-fängelset i Malmö har sedan flera år tillbaka varit föremål för uppmärksamhet och förnyade åtgärder. Frågans uppkomst har föranledts af fängelsebyggnadernas bristfälliga och för ändamålet olämpliga beskaffenhet samt de dryga omkostnader, som för desammas försättande i tidsenligt skick skulle erfordras. Särskildt hvad angår Malmöhus slott, hvilket enligt nådigt bref den 13 februari 1828 från landtförsvaret blifvit upplåtet till fängsvårdens begagnade och såsom bekant ingår i fängelsets byggnadskomplex, hafva de utgifter för slottets vidmakt-

Försäljning af central- och länsfängelserna i Malmö samt uppförande af nytt central-fängelse jämte länsfängelse därvidles.

hållande, hvilka på grund af detsammas historiska värde ansetts nödvändiga, befunnits afsevärdt större, än som betingas af fångvårdens behof.

Redan uti underdånig skrifvelse den 16 november 1900 berörde fångvårdsstyrelsen dessa förhållanden och öfverlämnade därvid tillika en af styrelsens biträdande arkitekt uppgjord beräkning af kostnaderna för anstaltens iordningställande med bibehållande af dess karaktär som centralfängelset, hvilken beräkning slutade å ett belopp af 315,000 kronor. Jämte meddelande att för fångelsets försättande i så försvarligt skick, att det kunde användas såsom en mindre straffanstalt, enligt af arkitekten verkställd ny beräkning skulle krävas en kostnad af 245,000 kronor, anmälde därefter styrelsen uti underdånig skrifvelse den 19 november 1901 ett under hand afgifvet köpeanbud å fångelset, lydande å 300,000 kronor, hvarvid styrelsen emellertid framhöll, att värdering af etablissemmentet torde böra före köps afslutande företagas samt att möjligen genom fastighetens styckande för direkt försäljning genom kronans försorg högre köpesumma skulle kunna för densamma erhållas.

Genom nådigt bref den 13 december 1901 uppdrog i anledning däraf Kungl. Maj:t åt fångvårdsstyrelsen att dels föranstalta om värdering genom två sakkunniga män af centralfängelsets byggnader samt därtill hörande jordområde, dels verkställa utredning, i hvad mån genom fastighetens styckning eller på annat sätt högre köpeskillning än den sålunda erbjudna skulle kunna erhållas. Till åtlydnad häraf öfverlämnade styrelsen med underdånig skrifvelse den 25 mars 1902 ett af de utsedda värderingsmännen, stadsarkitekten i Stockholm K. Salin och stadsarkitekten i Landskrona F. Sundbärg, den 28 januari samma år afgifvet utlåtande jämte tillhörande karta.

Värderings-
utlåtande den
28 januari
1902.

På sätt i detta utlåtande till en början framhållits, utgöres det område, som disponeras för centralfängelset i Malmö, af dels den genom den s. k. inre vallgrafven begränsade holme, hvarå Malmöhus gamla slott är uppfördt, och dels större delen af den mark, som ligger mellan nämnda och den s. k. yttre vallgrafven. Å det senare området är länsfängelset i Malmö beläget. Den öfriga delen af samma mark har genom byte från kronan kommit i Malmö stads ägo.

Slottsholmen upptages af en kring en borggård grupperad större byggnadskomplex, omsluten i öster, söder och väster af en vall, hvars båda nordliga ändar markeras af runda torn.

Af byggnaderna kring borggården utgör norra flygeln den ännu kvarstående delen af Malmöhus gamla slott. Byggnaden är apterad till arbetslokaler och kyrka. I de båda tornen, hvilka likaledes utgöra

historiska rester, äro inredda förrådsrum och bostäder för bevakningspersonalen. Öfriga byggnader å holmen äro uppförda under senare delen af 1870-talet och delvis senare. De utgöras af: i väster den tre våningar höga dagcellbyggnaden, förbunden med slottet genom en mindre byggnad, innehållande vaktrum m. m., i söder den två våningar höga nattcellbyggnaden samt i öster en tre våningar hög byggnad, inrymmande kök, arbetslokaler, sjuksalar samt expeditions- och bostadslägenheter. Å en yttre gård, öster om sistnämnda byggnad, finnes en byggnad, innehållande tvättstuga, badrum och förrådsrum, samt en mindre byggnad med ångpannerum, desinfektionsanstalt m. m. Å inre borggården är ett mindre spruthus uppfördt. Samtliga dessa byggnader äro af sten.

Det för centralfängelset disponerade området mellan yttre och inre vallgrafvarna, innehållande cirka 47,500 kvadratmeter, består af fyra partier, nämligen i norr en jämförelsevis smal landtunga mellan slottet och den så kallade citadellhamnen, i söder en ännu smalare landremsa, innesluten å ena sidan af inre grafven och å den andra af gränsen mot Malmö stads jord, samt i öster och väster tvenne bredare, delvis bebyggda jordområden.

Det östra af dessa områden upptages till sin norra del af en två våningar hög byggnad af sten, innehållande 24 lägenheter om ett rum med kök, vidare af en mindre byggnad med ett kontorsrum jämte en lägenhet om tre rum och kök samt af ett fabriks- och verkstads- och en del uthus till bostäderna, samtliga dessa byggnader uppförda af sten. Det motsvarande västra området har likaledes i sitt norra hörn en två våningar hög byggnad af sten, inrymmande bostäder för direktören och kamreraren samt 10 lägenheter för vaktpersonalen, däraf 8 om ett rum med kök och 2 om två rum med kök, hvarjämte här finnas en större tvättstuga af korsvirke samt uthusbyggnader af sten. I öfrigt upptages detta område af trädgård till direktörsbostaden samt odlad mark.

Direktörsbostaden är en äldre under år 1788 uppförd byggnad, ombyggd för sitt nuvarande ändamål i midten af 1800-talet. Den större byggnaden för bevakningspersonalen, ursprungligen uppförd för andra ändamål, ombyggdes delvis 1880 och delvis 1894.

Värderingsmännen, hvilka vitsordade, att slottsbyggnaden vore i behof af en genomgående förstärkning och reparation för att kunna bevaras och ej blifva oanvändbar, yttrade beträffande öfriga byggnader å slottsholmen, att desamma befunde sig i tämligen godt skick, ehuru de ur fängvårdssynpunkt på intet vis torde motsvara nutida fordringar. I fråga om de å området mellan vallgrafvarna befintliga byggnaderna

påpekade värderingsmännen, att direktörsbostaden vore i behof af utvändig reparation samt att öfriga byggnader vore i ganska godt skick.

För en uppskattning af det värde, byggnaderna å slottsholmen skulle äga, öfvergångna i enskild ägo, hade man ej annan utgångspunkt än att tänka sig dem på lämpligt sätt ändrade, så att de kunde lämna skälig afkastning. Närmast till hands syntes det då ligga att antaga deras apterande för industriella ändamål. Därvid måste man dock afstå från tanken på fullt moderna fabrikslokaler och magasin, ty dels skulle för dessas anordnande fordras alltför genomgripande och dyrbara förändringar af själfva byggnaderna, dels utgjorde äfven läget ett hinder härför, i ty att platsen ej låge omedelbart invid hamn och ej heller kunde (åtminstone icke utan alltför stora uppoffringar) förses med de för detta fall nödiga järnvägsspåren. Man torde alltså närmast få tänka på mindre verkstäder och magasin eller industriella anläggningar af anspråkslösare slag och beräkna afkastningen därefter. Därvid finge man ej heller förbise vanskligheten att på en gång för industriellt ändamål tillgodogöra eller uthyra en sådan mängd lokaler, som af de i fråga varande byggnaderna kunde utvinnas. Vål kunde tänkas, att en driftig ägare öfvervunne alla hinder af detta slag, men en dylik lycklig slump syntes värderingsmännen ej vara en faktor, hvarmed man kunde räkna.

Hvad beträffade kostnaden för byggnadernas förändring, blefve denna naturligtvis väsentligt beroende af de speciella ändamål, för hvilka de eventuellt skulle apteras, och läte sig alltså icke kategoriskt angifvas. Värderingsmännen hade emellertid approximativt beräknat, att för en summa af 55,000 kronor borde kunna genomföras sådana nödtorftiga åtgärder, att byggnaderna komme att lämna en jämförelsevis låg men därför säker hyra. Denna kunde tänkas uppbringad till högre belopp genom grundligare ombyggnad, men å andra sidan torde af det förut nämnda framgå, att byggnaderna icke vore ägnade att bära kostnaden af några alltför genomgripande förändringsarbeten, utan att dessa borde tänkas såsom mer eller mindre provisoriska, ja att sistnämnda egenskap i viss mån torde komma att vidlåda äfven själfva byggnaderna, hvilka icke borde beräknas kvarstående under alltför lång tid. Af dessa skäl hade värderingsmännen ansett sig böra grunda sin beräkning af byggnadernas värde på en måttlig hyresafkastning och en jämförelsevis hastig amortering. Detta värde hade af dem uppskattats till 139,000 kronor.

Häri inginge icke värdet af det gamla slottet. Den genomgripande ombyggnad, som nämligen måste förutsättas för dess aptering till något

mera lukrativt ändamål än exempelvis till upplagsplats, torde, för så vidt den öfverhufvud betalade sig, förhindras genom byggnadens egenskap af fornminne, och afkastningen af denna såsom magasin torde ej öfverstiga räntan å de i alla fall nödiga reparationskostnaderna.

Ett annat sätt att tillgodogöra holmen vore att utlägga den till byggnadstomter genom att rivva alla byggnader med undantag af slottet. Teoretiskt kunde man ju äfven antaga — ehuru väl något dylikt knappast kunde tänkas medgifvet af myndigheterna — att vallarna utjämnades och grafvarna fylldes för att öka arealen. Den sålunda erhållna tomtarealen skulle blifva ganska afsevärd, men på grund af de upplysningar värderingsmännen erhållit angående kostnaden för utförd rifning af fängelsebyggnader i Stockholm, och i betraktande af den delvis dåliga byggnadsgrund, de så erhållna tomterna komme att erbjuda, hade värderingsmännen kommit till det resultat, att byggnadernas bibehållande, till dess de kunde anses vara amorterade, vore det fördelaktigaste.

Såsom förut framhållits, lämpade sig byggnaderna å själfva slottsholmen föga för sitt nuvarande ändamål, och då det låga saluvärde, byggnaderna skulle kunna betinga, jämfördt dels med den ursprungligen betydligt större byggnadskostnaden, dels med den ansenliga arealen användbar golfyta de erbjöde, förefölle det värderingsmännen, att det måhända vore fördelaktigt, att staten själf använde byggnaderna för andra ändamål än det nuvarande såsom till arkiv, magasin, verkstäder eller dylikt.

Värdet af området mellan vallgrafvarna, hvilket enligt värderingsmännens åsikt finge beräknas såsom byggnadsmark, eventuellt med bibehållande af de befintliga husen, blefve beroende af, huruvida det komme att ingå i stadsplanen eller ej. Som man ej hade garantier för att det förra kunde blifva fallet, hade värderingsmännen ansett sig böra utgå från den mera generella förutsättningen, att området måste bebyggas oberoende af stadsplan eller andra öfverenskommelser med staden.

Hvad då först beträffade den ofvannämnda landtungan omedelbart framför slottet, med en längd, motsvarande afståndet mellan de båda runda tornen, hade värderingsmännen trott sig för alla händelser kunna förutsätta, att hänsynen till det historiska minnesmärket skulle förbjuda landtungans upplåtande till bebyggande. Denna, hvars areal vore ungefär 7,650 kvadratmeter, hade alltså icke åsatts något direkt penningvärde, hvaremot dess öppenhållande såsom planterad plats kunde antagas indirekt öka värdet af byggnadstomterna å området i öfrigt.

Vid värderingen af områdena i öster och väster, med en sammanlagd

areal af 34,800 kvadratmeter, hade värderingsmännen beträffande de därå befintliga byggnaderna funnit fabriks- och kontorshusen vara mindre värda än af dem upptagen mark, hvarför de tänkts rifna, men däremot boningshusen, i betraktande af den hyresafkastning, som för en längre tid af dem borde kunna påräknas, hafva ett värde, som torde föranleda deras bibehållande. Detta värde hade uppskattats till 93,000 kronor. Häraf följde dock, att den mark, som af husen upptoges, likasom den, som erfordrades för till dem hörande nödiga gårdsplaner, motsvarande en areal af 5,600 kvadratmeter, måste fråndragas från ytan af den bebyggbara marken, hvaraf alltså återstode 29,200 kvadratmeter.

Af denna areal måste emellertid en viss del reserveras till nödiga gator eller vägar. Dessas anläggningskostnad, däri inbegripna kostnaderna för vatten- och aflopps- samt gasledningar, hvilket allt erfordrades för byggnadstomternas tillgodogörande, måste under de antagna förutsättningarna tänkas drabba markens ägare. Dessa kostnader kunde icke utan vidlyftiga och dyrbara undersökningar exakt beräknas, men vid deras approximativa uppskattande skulle man finna, att de för de här ifrågavarande områdena med deras långsträckta och kringskurna läge sannolikt blefve relativt större än exempelvis för områdena väster och söder om centralfängelsets mark.

Beträffande grundens beskaffenhet å de eventuella byggnadstomterna hade värderingsmännen icke varit i tillfälle att göra undersökningar och ej heller kunnat erhålla bestämda upplysningar.

På här anförda grunder ansåge värderingsmännen sig icke böra uppskatta värdet af här närmast ifrågavarande mark, d. v. s. marken öster och väster (respektive nordost och nordväst) om centralfängelset mellan yttre och inre vallgrafvarna, till högre pris än 8 kronor per kvadratmeter. Då dess areal, sedan de särskildt värderade byggnaderna med tillhörande mark fråndragits, utgjorde 29,200 kvadratmeter, blefve alltså värdet däraf 233,600 kronor.

Hvad sist anginge landremsan söder om vallgrafven, så hade denna genom det förutnämnda jordbytet med Malmö stad kommit att erhålla en så ringa bredd och ett så afskiljdt läge, att dess användbarhet till byggnadsmark blifvit i hög grad reducerad. Särskildt ofördelaktigt ställde sig förhållandet under den här antagna förutsättningen, att området måste bebyggas utan att ingå i stadsplanen. Denna mark syntes värderingsmännen alltså icke kunna åsättas högre värde än hälften af den öfriga marken, d. v. s. 4 kronor per kvadratmeter. Då arealen utgjorde 5,040 kvadratmeter, blefve alltså värdet 20,160 kronor.

För yttre vallområdet i dess helhet erhöles alltså följande värden:

Värdet af boningshusen med tillhörande mark	kronor	93,000: —
29,200 kvadratmeter mark à 8 kronor	„	233,600: —
5,040 kvadratmeter mark à 4 „	„	20,160: —
	Summa kronor	346,760: —
Förut hade värdet af slottsholmen beräknats till	„	139,000: —
hvidan alltså hela värdet af centralfängelsets fastighet skulle uppgå till	kronor	485,760: —

Jämte det värderingsutlåtande, för hvars innehåll nu redogjorts, öfverlämnade fängvårdsstyrelsen med sin omförmälda skrifvelse den 25 mars 1902 tillika ett af filosofie doktorn Carl Herslow, såsom representant för ett i Malmö bildadt konsortium, afgifvet, den 8 mars 1902 dagtecknad skriftligt anbud att för Malmöhus slott med tillhörande område, med undantag af den del af området, som vore upplåten till därvarande länsfängelset och särskildt inhägnad, erlagga en köpesumma af 300,000 kronor; innefattande berörda anbud jämväl förbindelse för konsortiet att, om anbudet antoges, hembjuda detsamma oförändradt åt Malmö stad till öfvertagande.

*Köpeanbud
af C. Herslow.*

För egen del anförde fängvårdsstyrelsen i samma skrifvelse, att då Malmö stads intresse af att komma i besittning af fängelsets område hufvudsakligen torde bero på det särskilda syftet, att staden därmed skulle sättas i tillfälle att iordningställa det historiskt minnesvärda slottet till en prydnad för staden, uppenbarligen föga utsikt förefunnes att genom öfverenskommelse med staden angående områdets inläggande i stadsplanen vinna den af värderingsmännen för sådant fall ifrågasatta förhöjning i tomtvärdet. Tydligen torde staden, först efter det densamma själf blifvit ägare till platsen, vilja inlägga densamma i stadsplanen för att tilläfventyrs genom förmånlig försäljning af tomterna göra någon vinst, som kunde användas till slottets reparation och iordningställande.

Styrelsen hade därför utgått ifrån det af värderingsmännen under förutsättning af nuvarande förhållanden åsatta värdet. Därvid hade styrelsen å ena sidan funnit, att det af konsortiet bjudna belopp för såväl slottsholmen som den utanför liggande marken jämte befintliga byggnader med 46,760 kronor understeg det af värderingsmännen uppskattade värdet af enbart marken utom slottsholmen jämte å denna mark uppförda byggnader. Å andra sidan hade styrelsen funnit, att genom några få års räntor å den erbjudna köpeskillingen nyssnämnda belopp, 46,760 kronor, skulle intjänas, under det att ovisst vore, huru-

vida icke, om anbudet förkastades och kronan nödgades själf ombesörja områdets försäljning i smärre tomter, en lång följd af år måste förflyta, innan köpeskillingen för det hela finge uppbäras, likasom ock det måste vara rätt osäkert, till hvilket belopp denna köpeskillning efter afdrag af allehanda omkostnader i verkligheten kunde komma att uppgå.

Men om ock anbudet kunde anses innebära tillräcklig godtgörelse för området utom slottsholmen, lämnade det emellertid icke någon valuta för betalning af själfva slottsholmen med där uppförda byggnader, saluvärderade till 139,000 kronor.

Såsom styrelsen tidigare påvisat, måste, om nämnda byggnader fortfarande skulle för fångvårdens räkning behållas, å deras iståndsättande nedläggas betydande summor, hvilka dock syntes styrelsen kunna med större fördel för fångvården på annat håll användas. Själfs slottet hade under senare år behäftats med större sprickor i murarne och kräfde tydligen för sitt vidmakthållande afsevärda kostnader, hvilka icke kunde motiveras med något af fångvården betingadt kraf, enär detsamma, från denna synpunkt betraktadt, måste bedömas såsom mindre användbart. Men äfven om det för fångvårdens eller annat statens ändamål ej vidare skulle tagas i bruk, måste det likväl på grund af sitt historiska värde allt fortfarande vårdas och underhållas. Det torde således icke kunna undvikas, att om slottet kvarblefve i kronans ägo utan att kunna för ett praktiskt ändamål användas, detsamma komme att orsaka kronan afsevärda utgifter utan motsvarande nytta. I betraktande häraf kunde väl ifrågasättas, huruvida ej en köpare, som iklädde sig skyldigheten att iståndsätta och för framtiden underhålla slottet, härigenom lämnade en valuta, hvars värde möjligen icke utan skäl kunde jämnställas med eller åtminstone rätt mycket närma sig det af värderingsmännen å slottsholmen och dess byggnader åsatta värdet.

Fångvårdsstyrelsen hemställde därför, att därest Kungl. Maj:t på grund af hvad sålunda anförts skulle finna det afgifna anbudet böra antagas, köparen måtte tillförbindas att för all framtid underhålla och vårda slottets historiska del, det gamla Malmöhus, enligt vitterhets-historie- och antikvitetsakademiens eller annan vederbörlig myndighets föreskrifter.

Kungl. Maj:t fann emellertid genom beslut den 19 september 1902 ifrågavarande framställning icke till vidare åtgärd föranleda.

*Tillsättande
af en under-
sökningsskom-
mission.*

Uti underdånig skrifvelse den 11 april 1903 meddelade härefter fångvårdsstyrelsen, att, trots vidtagna säkerhetsåtgärder — hvilka hufvudsakligen bestått däri, att dels den svårast spruckna delen af slottet år

1897 ombyggt på ny grund och dels, senast år 1902, grofva järnförankringar blifvit till förhindrande af yttermurarnes utskjutning anbringade i slottet — under senare tid nya betänkliga skador uppkommit i slottets murar och hvalf. Med öfverlämnande af en af styrelsens biträdande arkitekt i nämnda hänseende afgifven redogörelse anhöll därför fängvårdsstyrelsen, att Kungl. Maj:t täcktes meddela föreskrift om de åtgärder, som för slottets vidmakthållande borde vidtagas.

Öfver nämnda framställning afgaf öfverintendentsämbetet den 2 juni 1903 infordradt underdånigt utlåtande. Ämbetet, som låtit besiktiga byggnaden i fråga, anmälde häri, att för afhjälpan af de brister, som vidlåda byggnaden, vissa i utlåtandet närmare angifna åtgärder ovillkorligen behöfde vidtagas. Kostnaden för dessa arbeten kunde, innan en omständligare undersökning blifvit gjord, endast approximativt angifvas och beräknades till sammanlagdt 70,000 kronor. Då det emellertid syntes vara oundgängligen nödigt att, för vinnande af fullständig kännedom om omfattningen och beskaffenheten af de åtgärder, som erfordrades för den minnesrika byggnadens bevarande från förfall, äfvensom om kostnaden för sagda arbetens utförande, en allsidigare och mera ingående undersökning komme till stånd än den besiktning, ämbetet varit i tillfälle att låta verkställa, hemställde ämbetet, att, i öfverensstämmelse med hvad af fängvårdsstyrelsens biträdande arkitekt föreslagits, en dylik fullständig undersökning måtte varda anförtrodd åt en särskild kommission med uppdrag tillika att i ämnet afgifva det förslag, som kunde finnas af omständigheterna påkalladt.

I berörda yttrande instämde i allo vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien, hvars utlåtande i ärendet likaledes infordrats.

Sedan Riksdagens år 1903 församlade revisorer, hvilka besökt centralfängelset i Malmö, i sin till 1904 års Riksdag afgifna berättelse framhållit, att fängarnas i slottet förlagda arbetslokaler syntes vara så bristfälliga, att de icke lämpligen borde för nämnda ändamål vidare användas, bemyndigades fängvårdsstyrelsen enligt Kungl. Maj:ts beslut den 29 januari 1904 att låta genom en särskild kommission, bestående af tre sakkunniga personer, företaga en fullständig undersökning rörande omfattningen och beskaffenheten af de arbeten, som vore erforderliga för Malmöhus slotts bevarande från förfall samt angående kostnaden för utförande af sagda arbeten, med uppdrag tillika för kommissionen att i ämnet afgifva det förslag, som kunde finnas af omständigheterna påkalladt.

Köpeanbud
af C. L.
Müller.

Under det denna kommission arbetade, ingaf byggmästaren C. L. Müller den 29 mars 1904 till Kungl. Maj:t ett anbud om inköp af det kronan tillhöriga jordområde, som är upplåtet åt centralfängelset i Malmö, med alla därtill hörande byggnader emot en köpesumma af 400,000 kronor. Anbudet omfattade icke Malmöhus slottsbyggnad med det närmast kringliggande jordområde af ett tunnland, som utmärkts å en vid anbudet fogad karta. Skulle emellertid sistnämnda jordområde med slottsbyggnaden anses böra samtidigt kronan afhändas och ägde för sådant fall köparen använda samma byggnad till det ändamål, honom godt syntes, vore Müller villig att i sitt anbud låta ingå jämväl sagda område med slottsbyggnaden mot förpliktelse i så fall att på ett fullt värdigt och för lång framtid betryggande sätt restaurera densamma.

Uti häröfver infordradt underdånigt utlåtande den 12 april 1904 erinrade fängvårdsstyrelsen, bland annat, att styrelsen under åren 1902 och 1903 nödgats å reparationer vid fängelset nedlägga 29,818 kronor 24 öre samt att för år 1904 till samma ändamål i staten uppförts ett belopp af 7,200 kronor. Dessa kostnader hade nödvändiggjorts hufvudsakligen af dagcellhusets bristfälliga beskaffenhet. För kyrkolokalens istandsättande hade redan genom nådigt bref den 3 december 1897 anvisats ett belopp af 6,400 kronor, hvilket på grund af frågan om fängelsets indragning dittills inbesparats, men i en snar framtid måste tagas i användning, om ej dessförinnan tillfälle gäfves att nedlägga fängelset. Äfven arbetsalarna påkallade omfattande reparationer. Oaktadt de ej obetydliga kostnader, som sålunda nedlagts å fängelsets försättande i bättre skick, måste likväl vida större utgifter under närmaste tiden göras, för att fängelset fortfarande skulle kunna användas. Vid sådant förhållande syntes det styrelsen böra med allvar öfvervägas, huruvida icke det genom ifrågavarande anbud gifna tillfälle att få de nuvarande, högst otillfredsställande förhållandena afvecklade, borde tagas i användning.

Jämfördt med det af värderingsmännen å fängelset med tillhörande område åsatta värde, understege anbudet visserligen detta värde med 85,760 kronor, hvartill komme, att i anbudet inginge ett betydande område norr om slottsholmen, hvilket vid värderingen undantagits. I afseende å prisskillnaden gällde emellertid hvad i styrelsens underdåniga skrifvelse den 25 mars 1902 anförts. Värderingsmännen hade åsatt det hela eventuella försäljningspris, beräknade för styckade tomtområden vid successivt skeende försäljningar. Priset för hela den omfattande komplexen i ett enhetligt köp måste ställa sig betydligt mycket lägre, i det att köparen måste beräkna ej blott en riskpremie, för att ej

affären skulle ställa sig allt för äfventyrlig, utan ock för gynnsammaste fall ett diskontoafdrag å försäljningsvärdena till betäckande af sin ränteförlust under de många år, som ovillkorligen komme att åtgå, innan ett så stort område som det ifrågavarande vunne afnämare i och för bebyggande i en stad med Malmös befolkningssiffra och jämförelsevis svaga tillväxt. Det borde uppmärksammas, att byggnadsverksamheten därstädes valt en helt annan plats inom staden såsom för sig lockande. Också torde köparen, med insikt härom, afsett ifrågavarande fängelseområden till utstyckning i villatomter såsom enda möjlighet för erhållande af afnämare. Denna omständighet visade å ena sidan, att värderingsmännens uppfattning, att områdets intagande i stadsplanen skulle väsentligt höja värdena, icke hos köparen vunnit anslutning eller ock att, om värdena i så fall komme att stiga, den betydliga tidslängd, som skulle åtgå, innan stadsplanetomterna hunne till dessa högre värden försäljas, i alla händelser skulle i ränteförluster mer än förbruka prisförhöjningen. Å andra sidan torde afsikten att utlägga området till villabyggnader gifva förringad betydelse åt det pietetsskäl, som af värderingsmännen anförts för deras åsikt, att ej för försäljningen borde medräknas det norr om slottsholmen belägna området, hvilket borde lämnas öppet. Slottet torde helt visst med den närmaste platsen fri, såsom anbudet afsäge, och i öfrigt omgifvet af villor och trädgårdar, komma att göra sig fullt gällande.

På grund af hvad sålunda och i öfrigt anförts tillstyrkte styrelsen antagande af Müllers anbud.

Kungl. Maj:t fann emellertid enligt beslut den 29 april 1904 icke heller detta anbud föranleda vidare åtgärd. I sammanhang därmed anbefalldes Kungl. Maj:ts befallningshafvande i Malmöhus län att, då ifrågavarande fängelse vore för sitt ändamål föga lämpligt och således, därest antagligt köpeanbud erhöles, syntes böra försäljas, men den del af fängelset, som utgjordes af gamla Malmöhus slott, torde vara af beskaffenhet att böra såsom historiskt minnesmärke bibehållas, efter vederbörandes hörande inkomma med utlåtande, huru vid en eventuell försäljning af fängelset lämpligen borde förfaras med nämnda slottsbyggnad och huru stort område däromkring, som, därest slottsbyggnaden bibehölles, borde lämnas obebyggdt.

Sedan Kungl. Maj:ts befallningshafvande med anledning häraf infordrat yttranden af magistraten och stadsfullmäktige i Malmö samt dåvarande riksantikvariern efter besök å platsen till drätselkammaren i staden afgifvit begärdt utlåtande i saken, anförde Kungl. Maj:ts befallningshafvande uti underdånig skrifvelse den 16 december 1904, att

Kungl. Maj:ts befallningshafvande delade den af myndigheterna uttalade uppfattning, att det centrala, rektangulära, af den inre kanalen omslutna området, å hvilket det gamla Malmöhus jämte de i nyare tid uppförda fängelsebyggnaderna vore belägna, tillika med den samma område omslutande inre kanalen borde af staten bibehållas i ändamål att det gamla Malmöhus måtte såsom historiskt minnesmärke underhållas. I detta sammanhang uttalade Kungl. Maj:ts befallningshafvande vidare den åsikt, att slottsbyggnaden lämpligen skulle kunna användas för museiändamål, sedan den blifvit försatt i vederbörligt skick. Bidrag till bestridandet af kostnaderna för byggnadens lämpliga iordningställande skulle möjligen kunna erhållas af Malmö stad och enskilda, som hyste intresse för byggnadens bibehållande som historiskt minnesmärke, likasom ock, därest byggnaden blefve för dylikt ändamål använd, staten måhända skulle undgå kostnaden för dess underhåll. Slutligen förklarade Kungl. Maj:ts befallningshafvande sig lika med stadsfullmäktige anse, att vallarna inom ifrågavarande område borde få begagnas till allmänna promenadplatser, mot skyldighet för Malmö stad att underhålla dem, och att vid eventuell försäljning af de delar af centralfängelsets område, hvilka ej komme att af staten behållas, desamma i första hand borde hembjudas till inlösen af Malmö stad.

*Undersök-
ningskommi-
sionens utlå-
tande.*

De enligt nådiga brefvet den 29 januari 1904 af fångvårdsstyrelsen utsedda sakkunniga för undersökning af Malmöhus slott, stadsarkitekterna Salin och S. Sörensen jämte styrelsens biträdande arkitekt hofintendenten G. Lindgren, afgåfvo den 5 mars 1906 fullständigt utlåtande jämte byggnadshistorisk utredning rörande slottet och kostnadsförslag öfver erforderliga konserveringsarbeten.

Enligt nämnda utlåtande hade de sakkunniga underkastat de å slottsbyggnaden anmärkta bristerna, bestående i sprickor i murarne samt i hvalfven öfver slottets källare och bottenvåning jämte lutning å yttermurarne, sorgfälliga och under en längre tid fortgående undersökningar. Såsom resultat häraf meddelade de sakkunniga, att, såvidt anginge hufvudmassan af slottet, enligt de sakkunnigas uppfattning någon anledning icke funnes att anse, att sprickorna i murarna förorsakats af sättningar i grunden. Dessa sprickor liksom sprickorna genom hvalfven i slottets inre vore därför enligt de sakkunnigas åsikt utan betydelse för byggnadens bestånd samt borde på närmare angifvet sätt repareras. Endast hvad anginge ett mindre, under senare tid tillbyggt trapphus, under hvilket ingen egentlig grund påträffats, vore sprickorna af den natur, att nämnda tillbyggnad ej kunde bibehållas eller repareras, utan

måste helt och hållet nedrivvas. Denna byggnad saknade emellertid allt historiskt och estetiskt intresse samt hade tydligen tillkommit utslutande ur bekvämlighetssynpunkt vid slottets omdanande till fängelse.

Lika litet som någon risk föreläge för sättning i grunden under slottets hufvudmassa, funnes anledning att befara olägenheterna af yttermurarnes lutning. Denna vore nämligen i förhållande till murarnes tjocklek allt för obetydlig för att inge någon farhåga. I hvarje fall vore lutningen liksom sprickorna i hvalfven af mycket gammalt datum och hade ej visat några tecken till ändring.

Såsom totalomdöme uttalade de sakkunniga, att sedan det ofvan nämnda tillbyggda trapphuset nedrivits och eventuellt ombyggt på ny grund, ingen anledning funnes att i yttermurarnes lutning eller i de uppkomna sprickorna se någon risk för slottsbyggnadens framtida bestånd eller brukbarhet.

De sakkunniga angåfvo härefter de åtgärder, hvilka de ansågo behöfliga för slottets iordningsställande. Dessa åtgärder afsågo icke allenast själfva slottsbyggnaden utan jämväl de båda hörntornen samt skyttegången mellan det nordvästra tornet och slottsbyggnaden. Sammanlagda kostnaden för ifrågavarande arbeten skulle enligt de sakkunnigas beräkningar uppgå till 86.000 kronor. Härvid betonade emellertid de sakkunniga, att de af dem föreslagna åtgärderna endast afsågo slottets bevarande från förfall och nödortfuga vidmakthållande, men icke dess restaurering eller historiskt och arkeologiskt riktiga återställande. En verklig restaurering af byggnaden skulle otvifvelaktigt vara af stort intresse och göra den användbar till vida högre uppgifter, än den nu hade att fylla. Men dels torde åtgärder i sådant syfte icke kunna vidtagas, förrän frågan om fängelsets indragning blifvit afgjord, dels fordrade de helt andra och vida mera genomgripande åtgärder än de nu föreslagna samt betingade en däremot svarande högre kostnad. De sakkunniga hade därför nu inskränkt sig till att föreslå åtgärder, som icke på något sätt skulle föregripa slottets restaurering och användning på ett mot dess ålder, byggnadshistoriska och arkeologiska intresse samt historiska minnen bättre svarande sätt.

Sedan fängvårdsstyrelsen fått emottaga kommissionens ifrågavarande utlåtande, satte sig styrelsen i förbindelse med representanter för Malmö stad, som på grund af fängelseområdets belägenhet syntes äga ett verkligt intresse att förvärfva detsamma.

Innan jag emellertid öfvergår till redogörelse för resultatet af de med staden sålunda inledda underhandlingar, tillåter jag mig erinra,

att Riksdagens revisorer, som jämväl under år 1906 besökt fängelset i fråga, med hänsyn till de afsevärda kostnader, dess försättande i tidsenligt skick skulle medföra, och på grund af de stora utgifter, som krävas för administrationen af detta fängelse, hvars medeltal fångar under år 1905 utgjorde endast 157, i sin till 1907 års riksdag afgifna berättelse uttalat den mening, att fångpersonalen borde till andra centralfängelser öfverflyttas och fängelset jämte därtill hörande område på annat sätt disponeras med iakttagande af att allt, som kunde anses vara af betydelse såsom historiskt minnesmärke, bevarades.

*Fångvårdsstyrelsens
skrifvelse den
17 mars 1908.*

Uti underdånig skrifvelse den 17 mars 1908 har fångvårdsstyrelsen härefter anmält, att de inledda underhandlingarna ledt till upprättande af ett utaf stadsfullmäktige i Malmö för deras del vid sammanträde den 15 februari 1907 godkändt kontrakt rörande försäljning till staden af ej mindre det till centralfängelset i Malmö hörande område med visst undantag än äfven af länsfängelset därstädes; och har styrelsen, med öfverlämnande af nämnda kontrakt samt öfriga ärendet rörande handlingar, med tillstyrkande af bifall underställt det sålunda ingångna köpeaftalet Eders Kungl. Maj:ts pröfning.»

Efter att härefter hafva uppläst nämnda kontrakt, af hvilket en afskrift skulle såsom bilaga fogas vid detta protokoll, äfvensom redogjort för de till kontraktet hörande kartor, af hvilka stadsplane-kartan skulle i kopia likaledes vidfogas protokollet, anförde föredraganden ytterligare:

Länsfängelset.

»Såsom af det upprättade kontraktsförslaget framgår, afses därmed öfverlåtelse till Malmö stad jämväl af länsfängelset i Malmö med tillhörande mark. Härom yttrar fångvårdsstyrelsen i sin ifrågavarande skrifvelse följande:

Beläget mellan staden och centralfängelset utgör länsfängelset ett hinder för ifrågavarande områdes reglering och skulle utan tvifvel mycket försvåra kringliggande tomters försäljning, i synnerhet för villa-byggnaders uppförande. Ur fångvårdssynpunkt är länsfängelset lika om icke än mer olämpligt förlagdt än centralfängelset. Den närbelägna slottsparken, från hvilken under den varma årstiden musiken och sorlet af de samlade folkskarorna tränga in i fängelsecellerna, verkar allt för störande för lugnet därinom. I saknad af rymliga celler, där arbetsdriften kan på erforderligt sätt tillgodoses, och vid vissa tider för litet att kunna mottaga det stora antalet transport- och bötesfångar, som tillströmmar, är detta i rikets tredje stad förlagda länsfängelse icke mera

tidsenligt; och det måste således vara för kronan fördelaktigt att kunna få detsamma utbytt mot ett mera tillfredsställande. När nu från Malmö stad uppställts såsom förutsättning för ett inköp af centralfängelsets område, att äfven länsfängelset skall ingå i köpet, har således styrelsen häri sett en fördel, så snart den köpeskillning bjudits, att därmed vunnes vederlag för det hela.

Enligt hvad styrelsen upplyst, är länsfängelset uppfördt under åren 1853—1854 för en kostnad af 135,640 kronor 23 öre, däruti ej inräknadt värdet af den kronan tillhöriga marken. I fängelset hållas brottmålsrannsakningar af rådhusrätten i Malmö äfvensom af Oxie och Skytts, Frosta samt Torna och Bara häradsrätter.

Enligt den i ärendet förebragta utredning innefattar Malmö centralfängelse med tillhörande område en areal af sammanlagdt 91,859.5 kvadratmeter. Häraf utgör:

Areal.

slottsholmen	23,465.5	kvadratmeter
inre vallgrafven	20,829.8	» »
området mellan vallgrafvarna	47,564.2	» »
	<hr/>	
	Summa 91,859.5	kvadratmeter.
Länsfängelset med tillhörande område innehåller	6,416.2	» »
Sammanlagda arealen af den kronan tillhöriga mark, hvarom nu är fråga, utgör sålunda	98,275.7	kvadratmeter.

Det område — innefattande slottsholmen innanför vallarna jämte själfva slottsbyggnaden med torn och gevärgallerier äfvensom västra vallen — hvilket enligt kontraktet icke skulle ingå i köpet, innehåller en areal af 11,250 kvadratmeter. De områden, fångvårdsstyrelsen nu afsett att till staden försäljas, utgöra följaktligen tillhoppa 87,025.7 kvadratmeter.

I fråga om den af staden erbjudna köpeskillingen har fångvårdsstyrelsen erinrat, att de på grund af nådiga brefvet den 13 december 1901 utsedda värderingsmännen uppskattat värdet af den del af centralfängelsets mark, som enligt deras åsikt kunde ifrågakomma till bebyggande — d. v. s. området mellan vallgrafvarna med undantag af marken norr om slottsholmen, motsvarande afståndet mellan de båda tornen — äfvensom byggnaderna utom slottsholmen till sammanlagdt 346,760 kronor. Om härtill lades värdet af länsfängelsets område, utgörande efter det af värderingsmännen beräknade priset af 8 kronor kvadrat-

Köpe-
skillingen.

metern 51,329 kronor 60 öre, äfvensom värdet af marken norr om slottsholmen, hvilken mark enligt nu föreliggande förslag skulle få bebyggas och efter ungefärlig beräkning utgjorde högst omkring 10,000 kvadratmeter, motsvarande efter förut angifna beräkningsgrund ett värde af 80,000 kronor, skulle hela det till försäljning föreslagna området med därå befintliga byggnader, med undantag af de i köpet ingående delarna af slottsholmen jämte själfva länsfängelset, äga ett värde af 478,089 kronor 60 öre. Vid sådant förhållande och då till den kontanta köpskillingen komme värdet af den tomt om två hektar, hvilken af staden öfverlätes till fångvården och hvilken enligt fångvårdsstyrelsens åsikt kunde uppskattas till 6 kronor kvadratmetern eller sålunda till 120,000 kronor, ansåge styrelsen det erbjudna vederlaget, i sin helhet uppgående till 720,000 kronor, fördelaktigt, i synnerhet som kronan vunne den stora fördelen att få platsen kring det historiskt minnesvärda slottet ordnad på ett tilltalande sätt och dessutom erhöle förmånen af en god byggnadsplats för de statens behof, som helt visst torde komma att förr eller senare yppa sig i en stad af Malmös betydelse.

I afseende å slottsholmen har uti ett af styrelsens biträdande arkitekt afgifvet, af styrelsen åberopadt yttrande, som finnes bifogadt handlingarna, framhållits, att nyttjanderätten tills vidare till inre slottsholmen och äganderätten till de såväl för kronan som för staden irrealisabla östra och södra jordvallarna torde få anses högt betalda genom de åtaganden, staden iklädt sig beträffande planering, plantering och framtida underhåll af ifrågavarande områden. Likaledes måste, enligt hvad i samma yttrande vidare framhållits, äganderätten till inre vallgrafven anses högt betald genom stadens åtagande att upprena och för framtiden underhålla densamma.

I berörda yttrande har biträdande arkitekten härjämte anført, bland annat, att han efter verkställda beräkningar öfver de kostnader, som staden, innan de för bebyggande afsedda områdena kunna utnyttjas, måste vidkännas för broar, gators dränering, vatten- och afloppsledningar, rifning af byggnader m. m., kommit till det resultat, att det af staden erbjudna vederlaget snarare öfverstiger än understiger den behållning, staden kan väntas erhålla af tomtförsäljningen, äfven om staden å området i fråga finge uppföra femvåningshus, och att således den ersättning, staden erbjuder, fullt motsvarar verkliga tomtvärdet efter afdrag af gatumarken. Skulle kronan själf försälja dessa tomter, blefve enligt arkitektens åsikt resultatet säkerligen sämre, emedan kronan redan till staden afstått så stort område söder om centralfängelset, att reglering ej utan stadens biträde där kan genomföras.

Till jämförelse med de af fångvårdsstyrelsen och dess biträdande arkitekt sålunda gjorda beräkningar vill jag i detta sammanhang äfven redogöra för en af stadsingenjören i Malmö, majoren A. Nilsson den 4 januari 1907 upprättad beräkning rörande det ekonomiska resultatet för staden af den nu ifrågasatta försäljning, hvilken beräkning åtföljt drätselkammarens i Malmö framställning i ämnet till stadsfullmäktige därstädes.

Stads-
ingenjören
Nilssons vär-
dering.

Enligt nämnda beräkning skulle af det inköpta området åtgå för gator och planteringar 33,050 kvadratmeter. Till bebyggande skulle sålunda återstå 33,145.9 kvadratmeter. Enligt den för området föreslagna stadsplan skulle häraf utläggas till byggnadstomter en areal af 22,400.9 kvadratmeter och till villatomter 10,745 kvadratmeter. Såsom genomsnittspris hade ansetts kunna sättas för byggnadstomterna minst 30 och för villatomterna minst 15 kronor per kvadratmeter, efter hvilken beräkning värdet alltså skulle blifva

för byggnadstomterna minst.....	672,027 kronor
och för villatomterna minst	161,175 „
	Summa 833,202 kronor.

Häriifrån skulle afgå följande kostnader:

för gatuläggning (häri ej inräknadt den stora genomfartsvägen, enär denna väg med tillhörande bro öfver västra hamnkanalen, oberoende af nu föreliggande förslag, i alla händelser blefve nödvändig att förr eller senare utläggas för erhållande af bättre förbindelser mellan stad, hamn och centralbangård, å ena, och stadens västra områden, å andra sidan).....	kr. 30,000
kloak- och vattenledning	„ 41,850
två gångbroar af trä.....	„ 10,000
genomgräfning af vägen framför slottet	
samt brobyggnad därstädes	„ 15,000
förbindelsekanal mellan vallgrafvarne ..	„ 10,000
körbro därstädes	„ 10,000
planteringar m. m.	„ 6,000
oförutsedda utgifter	„ 7,150
	130,000 „
sålunda återstode.....	703,202 kronor.

Då den föreslagna platsen för ny fängelsebyggnad, hvilken innehöle 20,000 kvadratmeter, torde kunna sättas till ett pris af högst 6 kronor per kvadratmeter och således till ett värde af 120,000 kronor, samt staden skulle erlägga en kontant köpeskilling af 600,000 kronor, skulle alltså en brist uppstå af 16,798 kronor. Men denna summa torde

enligt Nilssons åsikt kunna anses för en obetydlighet mot de stora fördelar, staden erhöle genom förslaget realiserande, i hvilket afseende särskildt framhållits tillfället för staden att kunna genomföra en god och nödvändig förbindelse med stadens område västerut, fängelsernas bortflyttning från den för staden synnerligen väl belägna platsen till annan mera lämplig plats inom stadens område, värdestegringen af den mark, staden äger inom yttre vallgrafven, hvilken mark endast i förening med den öfriga marken mellan vallgrafvarna kan lämpligen planläggas, samt slutligen vinsten i estetiskt hänseende.

Ny stadsplan.

På sätt redan i det föregående anmärkts, har fängvårdsstyrelsen såsom skäl för godkännande af det föreliggande förslaget jämväl anført fördelen för kronan att få platsen kring det historiskt minnesvärda slottet ordnad på ett tilltalande sätt.

Enligt nämnda aftal har Malmö stad åtagit sig att reglera området mellan vallgrafvarne i enlighet med den kontraktet bifogade stadsplan. Rörande ifrågavarande af stadsingenjören Nilsson upprättade plan har denne i ett den 31 december 1906 till drätselkammaren i Malmö afgifvet, handlingarna i ärendet bifogadt betänkande anført, bland annat, följande:

Vid planens utarbetande, som kräfde lika mycket en estetisk som praktisk lösning, hade man att sorgfälligt pröfva, huru denna lösning bäst skulle kunna ske i förening dels med all möjlig hänsyn därtill, att det minnesrika Malmöhus med fästningstorn, vallar och grafvar fortfarande bevarades och utöfvade sin dominerande verkan ej allenast på själfva platsen utan äfven vidt omkring utan störande inflytande af omgifningen, dels med iakttagande af att planen kunde genomföras med bästa möjliga ekonomiska resultat och att hufvudförbindelsen med staden och dess västra områden blefve för framtiden god och ändamålsenlig.

Den s. k. slottsholmen omgäfvades norrut omedelbart intill grafven af en smal, kronan tillhörig jordremsa med väg till Limhamn och därutanför af citadellshamnen, upplagsplatser och fabriksstomter.

Grannskapet norrut vore således af beskaffenhet, att det helst borde utestängas från slottet genom slutet byggnadssätt. En sådan slutenhet torde äfven af den orsaken vara på sin plats, att den gäfve slottsfasaden ett verksammare och mera samladt intryck. Endast framför själfva hufvudingången till slottet lämnades en öppen plats, som, genom att den därjämte låge fritt för sundet, beredde den bästa utsikt, som kunde ernås åt denna sida.

Byggnaderna borde blifva högst trevåningshus för att kunna behärskas af slottet, som därigenom äfven kunde komma att synas från Öresund. Byggnaderna borde därjämte gifvas korta fasader och alla

byggas i viss föreskrifven stil. Så kallade enfamiljshus skulle möjligen här vara på sin plats.

Såsom en förmedlande öfvergång från Konung Oscars park och slottsparken till slottsholmen och ofvannämnda slutna byggnader torde det öfriga området lämpligen böra planläggas för öppet bebyggande eller för villabyggnader. Tomterna föresloges till ej större yta än 600, högst 700 kvadratmeter, enär de såsom synnerligen väl och vackert belägna måste betinga ett rätt högt pris per kvadratmeter.

Sydöstra området af planen afsåges att af staden användas för allmän byggnad, förslagsvis en växtpaviljong; äfvenså torde möjligen norra delen af läncellfängelsets tomt vara lämplig för någon stadens byggnad.

Vallarne bibehölles i sitt nuvarande skick, men föresloges att jämte öfrig terräng å slottsholmen anordnas med hufvudsakligen lågplantering och som promenadplats.

Tvenne gångbroar af 4 meters bredd skulle förutom den nuvarande hufvudingången förena slottsholmen med utanför liggande områden. Äfvenså skulle den nya stadsplanedelen förbindas med parkerna medelst tvenne gångbroar.

Hvad gatunätet beträffade, så vore först och främst af vikt att erhålla en hufvudtrafikled af för framtiden tillräcklig bredd, som så direkt som möjligt förenade stad, hamn och centralbangård med stadens västra områden. Såsom planen visade, skulle vägen dragas i rak riktning från Vester- och Norra Vallgatornas ändpunkter öfver Vestra hamnkanalen till nuvarande vägen norr om slottsholmen, följa denna väg ett stycke förbi holmen och därefter i sydvästlig riktning utläggas till Limhamnsvägens gamla öfvergång öfver Ystadbanan. Vägen, som föresloges till en bredd af 20 meter, skulle föras öfver kanalen på en 20 meters bred bro och förses med porthvalf vid genomgången af byggnadskomplexet framför slottet.

Angående öfriga vägar och gator hade Nilsson med ett undantag föreslagit dessa till mindre bredd än den föreskrifna i förhoppning om att förslaget vid detsammans pröfning det oaktadt skulle vinna godkännande och således ett undantag göras på grund däraf:

att planen skiljde sig från stadsplaner i allmänhet därigenom att den utarbetats med hufvudhänsyn till att på ett värdigt sätt tillvarataga den historiska platsen,

att större delen bebyggdes öppet och planterades,

att på det platsen framför slottet skulle verka slutna, gatorna måste gifvas minsta möjliga bredd,

att då byggnadernas höjd inskränktes till högst trevåningshus, gatorna utan olägenhet i hygieniskt hänseende kunde vara af mindre bredd,

att flera af vägarne och gatorna blott skulle bebyggas på en sida och ingen af de smala gatorna hade att upptaga större trafik, samt

att då marken blefve staden jämförelsevis dyr, densamma måste så långt möjligt utnyttjas till bebyggande.

I sammanhang med godkännande af det framlagda förslaget till stadsplan för ifrågavarande område förklarade sig byggnadsnämnden i Malmö instämma i hvad stadsingenjören i sitt ofvanberörda utlåtande anfört rörande området bebyggande.

Sedermera hafva stadsfullmäktige vid sammanträde den 4 oktober 1907 godkänt upprättade särskilda bestämmelser för området bebyggande, innefattande vissa afvikelser dels från byggnadsstadgan för rikets städer och dels från den för Malmö stad gällande byggnadsordning. Med dessa bestämmelser afses att förekomma uppförande af större byggnader å området äfvensom att bereda möjlighet såväl för ett mot byggnadernas lägre höjd svarande tätare bebyggande än det i byggnadsordningen förutsatta som äfven för ett mera pittoreskt anordnande af de jämförelsevis smala fasaderna, än förordningens för större fasader beräknade bestämmelser medgifva.

Fångvårdsstyrelsens biträdande arkitekt har i sitt förut omförmälda, af styrelsen återopade yttrande framhållit, att något för belägenheten och för grannskapet till slottet lämpligare sätt att ordna området bebyggande än det i det kontraktet bilagda förslaget till stadsplan föreslagna blandade byggnads sättet med dels trevåningshus för en, högst två familjer, dels fritt liggande villor ej torde finnas. De smala enfamiljs-husen med gaflar eller vindskupor och burspråk mot gatan eller därinnanför belägen förgård komme att gifva stadsdelen den gammaldags trefnad och de måttligt stora fasader, som här erfordrades för att bibehålla dess historiska karaktär.

*Behovvet af
nya fängelse-
utrymmen i
stället för de
försålda.*

Fångvårdsstyrelsen har i sin omförmälda skrifvelse härefter öfvergått till frågan angående behovvet af nya fängelseutrymmen till ersättande af de utrymmen, som genom köpets godkännande skulle undandragas fångvården, samt de utgifter, som för nämnda ändamål skulle erfordras. Till utredning härutinnan har styrelsen till en början lämnat följande statistiska redogörelse för fångantalet och celltillgången i rikets fängelser, däribland dock ej inräknade Stockholms stads rannsakningsfängelse och andra kommuners häkten.

Under åren 1906 och 1907 utgjorde vid slutet af hvarje månad cellfångarnas sammanlagda antal vid ifrågavarande fängelser:

År och månad.	Vid central- fängelserna.	Vid läns- och kronocell- fängelserna.	Summa.
1906 Januari	325	1,506	1,831
Februari	329	1,677	2,006
Mars	331	1,556	1,887
April	333	1,506	1,839
Maj	322	1,433	1,755
Juni	321	1,460	1,781
Juli	309	1,401	1,710
Augusti	301	1,486	1,787
September	294	1,412	1,706
Oktober	287	1,620	1,907
November	295	1,651	1,946
December	290	1,535	1,825
1907 Januari	289	1,493	1,782
Februari	274	1,417	1,691
Mars	272	1,382	1,654
April	263	1,445	1,708
Maj	265	1,510	1,775
Juni	276	1,527	1,803
Juli	274	1,569	1,843
Augusti	271	1,644	1,915
September	248	1,600	1,848
Oktober	310	1,673	1,983
November	324	1,657	1,981
December	296	1,526	1,822

Enligt denna tabell förefanns sålunda högsta antalet enrumsfångar sista dagen i februari 1906 och utgjorde då 2,006. Lägsta antalet, 1,654, förelåg den sista dagen i mars månad 1907, utvisande en skillnad af 352.

De sålunda angifna siffrorna lämnade emellertid icke tillräcklig vägledning för bedömande af antalet celler, som behöfdes för att vid hvarje tid kunna inrymma landets enrumsfångar. Dessas fördelning öfver riket vore nämligen, såsom naturligt måste vara, ganska växlande. Vid den ena tidpunkten vore tillströmningen starkare i de norrländska

länen, vid en annan i det sydliga landet. Att föranstalta långväga transporter äfven af kortare tids fångar för att utjämna detta förhållande, således endast af utrymmesskäl, vore hvarken lämpligt eller ekonomiskt. Celltillgången borde vara tillräckligt stor för att i hvarje fängelse skulle kunna inrymmas, åtminstone i det närmaste, det högsta under vanliga förhållanden i orten förekommande antal fångar, som ej borde af andra anledningar bortflyttas. Talrika transporter blefve dock, oberoende af celltillgången, behöfliga för att tillgodogöra fångarnas arbetsduglighet genom deras sammanförande efter yrken o. s. v.

Det högsta antal cellfångar, som vid hvart och ett af rikets centralfängelser samt läns- och kronocellfängelser under år 1907 förvarats, samt det antal celler, som varit för fångförvar tillgängligt, framginge af efterföljande tablå, hvilken jämväl utvisade det öfverskott eller den brist i cellutrymme, som under samma år förelegat vid de särskilda fängelserna. Härvid vore dock att märka, att i tabellen frånräknats från det faktiskt befintliga cellantalet dels vid centralfängelserna 76, afsedda uteslutande till arbetslokaler eller till straffceller för gemensamhetsfångar, och dels vid läns- och kronocellfängelserna 235, som måste vara tillgängliga för administrativa ändamål.

	Högsta antal cellfångar.	Till fångförvar disponibla celler.	Cellöfverskott.	Cellbrist.
Centralfängelset å Långholmen	180	174	—	6
D:o i Malmö jämte länsfängelset därstädes }	167	{ 121 97	51	—
Centralfängelset i Härlanda med länsfängelseafdelningen.	224	180	—	44
Centralfängelset i Härnösand med länsfängelseafdelningen.	113	122	9	—
Länsfängelset i Stockholm	111	100	—	11
Kronohäktet å Långholmen	193	186	—	7
D:o i Norrtälje	20	16	—	4
Länsfängelset i Uppsala	57	59	2	—
D:o i Nyköping	33	38	5	—
Kronohäktet i Eskilstuna	26	21	—	5
Länsfängelset i Linköping	81	95	14	—
Transport	1,205	1,209	81	77

	Högsta antal cell- fångar.	Till fäng- förvar dis- ponibla celler.	Cellöfver- skott.	Cellbrist
Transport	1,205	1,209	81	77
Kronohäktet i Norrköping	11	—	—	11
inrymda i tvångsarbetsanstaltens straffceller				
Länsfängelset i Jönköping	94	85	—	9
D:o i Växjö	62	82	20	—
D:o i Kalmar	71	93	22	—
Kronohäktet i Västervik	46	44	—	2
Länsfängelset i Karlskrona	71	84	13	—
Kronohäktet i Karlshamn.	13	26	13	—
Länsfängelset i Visby	13	29	16	—
D:o i Kristianstad	57	78	21	—
Kronohäktet i Ängelholm.	8	8	—	—
D:o i Ystad	30	43	13	—
D:o i Landskrona	31	29	—	2
Länsfängelset i Halmstad.	23	30	7	—
Kronohäktet i Varberg	13	18	5	—
D:o i Uddevalla	25	31	6	—
D:o i Svanesund.	1	6	5	—
Länsfängelset i Vänersborg	99	83	—	16
D:o i Mariestad.	74	84	10	—
D:o i Karlstad	54	70	16	—
D:o i Örebro	98	78	—	20
D:o i Västerås	75	61	—	14
D:o i Falun	57	60	3	—
D:o i Gäfle	92	78	—	14
Kronohäktet i Hudiksvall.	22	24	2	—
D:o i Sundsvall	39	47	8	—
Länsfängelset i Östersund	37	33	—	4
D:o i Umeå	26	23	—	3
Kronohäktet i Lycksele	5	4	—	1
D:o i Skellefteå	7	7	—	—
Länsfängelset i Luleå	42	34	—	8
Kronohäktet i Haparanda.	11	14	3	—
D:o i Pajala	6	12	6	—
D:o å Svartsjö	7	7	—	—
Summa	2,525	2,614	270	181

Vid indragning af centralfängelset i Malmö och försäljning i sammanhang därmed af länsfängelset därstädes skulle inträda en minskning i ofvan angifna totalantal celler af 218, så att återstoden utgjorde 2,396 eller 129 mindre än det högsta antal fångar, som vid de särskilda fängelserna under året förekommit.

Vid beräkningen af den användbara celltillgången måste emellertid af förut angifna skäl frånräknas jämväl cellöfverskottet vid sådana fängelser, dit förflyttningar från andra orter icke gärna borde eller kunde förekomma, såsom Karlshamns, Svanesunds och Pajalas äfvensom Visbys fängelser med ett cellöfverskott af tillhoppa 40. Särskildt då det gällde att ersätta utrymmet i Malmö centralfängelse, hvilket i sin nämnda egenskap varit afsedt till förvarande af allenast längre tids fångar, måste i själfva verket frånses möjligheterna till ytterligare fångförvar ej blott i nyssnämnda häkten utan i samtliga smärre fängelser, där ej sådana anordningar vore vidtagna, som en rätt fångvård kräfde i fråga om dem, som under en följd af år vore sin frihet beröfvade.

Uti underdånig skrifvelse den 27 september 1907 hade styrelsen ock på däri närmare anförda skäl framlagt planen att förvandla dessa mindre fängelser, nämligen samtliga kronohäkten jämte vissa länsfängelser, till enbart rannsaknings- och böteshäkten. Om så skedde, komme tydligen genom straff- och fängelsefångarnas bortflyttande därifrån öfriga fängelser att anlitas för dessa fångar, utan att därifrån någon omflyttning till de mindre anstalterna kunde ske. För genomförande af denna ur såväl penitentiär som ekonomisk synpunkt fördelaktiga plan vore det så mycket mer nödvändigt att bereda ersättning för det cellultrymme, som genom centralfängelsets i Malmö nedläggande förlorades.

Däremot torde af dettas indragning icke påkallas beredande af ersättning för den till förvar af tvångsarbetsfångar upplåtna gemensamhetsafdelningen vid nämnda fängelse. Under år 1907 utgjorde vid slutet af månaderna antalet tvångsarbetsfångar af mankön i de centrala anstalterna:

År 1907 vid slutet af	Tvångs- arbets- anstalten å Svartsjö.	Tvångs- arbets- anstalten i Karlskrona.	Central- fängelset i Malmö.	Summa.
Januari	176	210	105	491
Februari	203	192	91	486
Mars	231	175	84	490
April	247	157	74	478
Maj	250	144	57	451
Juni	262	128	47	437
Juli	252	119	36	407
Augusti	270	115	30	415
September	270	116	25	411
Oktober	244	121	34	399
November	253	134	27	414
December	255	135	33	423

Antalet tvångsarbetsfångar vid centralfängelset i Malmö hade alltså under året minskats till 33. Högsta antalet vid samtliga anstalterna tillhopa hade utgjort 491. Anstalterna i Karlskrona och å Svartsjö vore för närvarande försedda med 300 nattceller hvardera eller tillhopa 600. Där kunde således, om förhållandena icke alltför mycket ändrades, alla de manliga tvångsarbetsfångarna inrymmas. Om ett större antal sådana fångar framdeles skulle vara att placera, såsom inträffade vid slutet af år 1901, då siffran steg till 635, och därförinnan vid slutet af år 1894, då antalet uppgick till 662, finnes tillfälle att vid anstalterna i Karlskrona och å Svartsjö för en jämförelsevis ringa kostnad inrätta ytterligare ett antal nattceller, hvarförutom vid tillfällig tillströmning tvångsarbetsfångar, dömda på kort tid, kunde, såsom lösdrifverilagen förutsatte, inrymmas å ortsfängelserna.

Beträffande länsfängelset i Malmö, hvars försäljning, såsom ofvan nämnts, utgjorde förutsättning för stadens köpeanbud å centralfängelset, vore särskildt att märka, hurusom, oafsedt de statistiska siffrornas bevis för behöfligheten af nya cellutrymmen till länsfängelsets ersättande, sådant vore nödvändigt af det skäl, att i Malmö stad måste finnas möjlighet till förvar af dess bötes- och rannsakningsfångar, hvilkas antal under år 1907 vid månadssluten uppgått till högst 42, men lätteligen kunde växa därutöver.

*Storleken af
nytt fängelse.*

För besparing i förvaltningskostnaderna anser fängvårdsstyrelsen, att till ersättande af de två nuvarande Malmöfängelserna ett nytt fängelse bör uppföras. I fråga om storleken af detta nya fängelse har styrelsen gjort följande beräkning.

Högsta antalet cellfångar i de båda Malmöfängelserna utgjorde år 1907 tillhoppa 167. Jämte detta antal borde det nya fängelset för att underlätta genomförandet af de mindre fängelsernas förvandling till enbart bötes- och rannsakningsfängelser kunna upptaga straff- och urbota fängelsefångar åtminstone från länets två kronohäkten, de i Ystad och i Landskrona, hvarest under år 1907 samtidigt förvarats högst 32 till straffarbete eller urbota fängelse dömda fångar. Visserligen torde en ökning i fångantalet vara att förvänta i mån af befolkningens tillväxt i Malmö och kringliggande industricentra, men då det närliggande länsfängelset i Kristianstad hade ett ständigt överskott af celler, som icke toges i anspråk för länets egna fångar, torde här äfvensom, vid tillfälliga behof, i Ystads kronohäkte finnas tillräckligt reservutrymme för fångarna från Malmöhus län. Det nya fängelset i Malmö skulle därför kunna inskränkas till att bereda utrymme för omkring 200 cellfångar. I likhet med det nyuppförda centralfängelset i Härlanda borde Malmöfängelset förses med en del större celler, där skrymmande arbeten kunde utföras, äfvensom med en gemensamhetsafdelning för omkring 15 fångar, hvilka med fördel torde kunna användas för handräckningsgöromål och till utförande af sådana med anstaltens yrkesdrift sammanhängande arbeten, som icke utan svårighet kunde verkställas af fångar i enrum. Likaså borde anordningar träffas för möjliggörande af skolundervisning och öfverhufvud allt inrättas efter mönstret af det nya Härlandafängelset, som visat sig i allt väsentligt för sitt ändamål särdeles lämpligt.

*Platsen för
nytt fängelse.*

Beträffande platsen för det blifvande fängelset anser fängvårdsstyrelsen, att då Malmö stads fångar skola i detsamma intagas och lokaler för stadens rådhusrätt måste där finnas, allt enligt kronans tidigare åtagande, fängelset gifvetvis icke kan förläggas annorstädes än i Malmö eller dess omedelbara närhet.

Enligt hvad styrelsen framhåller, har efter noggrant öfvervägande såsom mest lämplig bland områden, som stått till buds, befunnits den i det upprättade kontraktsförslaget angifna tomt, belägen vid Lunda vägen i Malmö östra förstad. Vissa anmärkningar, som mot nämnda tomts lämplighet af Kungl. Maj:ts befallningshafvande i Malmöhus län till en början framställt, hafva föranlett staden att den 4 oktober 1907 besluta vidtagandet af en del anordningar i ändamål att vinna ett mera

fritt och afskildt läge för fängelsebyggnaderna. Sålunda skulle gator utläggas utmed tomten, där vägar ej redan finnas, äfvensom planterade områden anordnas väster och öster om tomten, allt på sätt handlingarna bilagd karta närmare utvisar.

Kungl. Maj:ts befallningshafvande har därefter i skrifvelse till fängvårdsstyrelsen den 18 oktober 1907 förklarat, att därest tomten i fråga gäfves den form och storlek samt kring densamma vidtoges de anordningar, som i stadsfullmäktiges omförmälta beslut afsåges, Kungl. Maj:ts befallningshafvande icke hade något att erinra mot tomtens lämplighet.

Fängvårdsstyrelsens biträdande arkitekt har, efter föregående tomtundersökningar, uppgjort ritningar jämte kostnadsförslag till ett fängelse å ifrågavarande tomt. Af ritningarna inhämtas, att för cellfångarna skulle uppföras en cellbyggnad inrymmande i tre våningar 192 celler samt i undervåningen 30 stora arbetsceller. För att kunna hysa det högst beräknade fångantalet, 200, måste, såsom styrelsen framhåller, i förekommande fall ett antal af arbetscellerna användas äfven såsom boningsceller, hvilket här med fördel låte sig göra, enär undervåningen kunnat läggas helt och hållet öfver marken. Med användande af alla dessa celler skulle fängelset kunna rymma 222 cellfångar. I källaren finnes ett stort antal förrådsrum inrättade, hvarigenom möjliggjordes att hålla celler, korridorer och andra utrymmen inom fängelset fria från arbetsmaterialier och dylikt, hvarmed de äldre fängelsernas för fångförvar afsedda lokaler allt för ofta måste belamras. Administrations- och ekonomibyggnaderna såväl som deras förbindelse med cellfängelset skulle anordnas i full öfverensstämmelse med Härlandafängelset. Likasom där skulle från en särskild ångpannebyggnad hela anläggningen förses med värme. Bostadshus för direktören, för predikant och assistent skulle uppföras fristående utom fängelsets omfattningsmur. Byggnad för Malmö rådhusrätt och de häradsrätter, som i fängelset skulle hålla rannsakingar, vore afsedd att förläggas i ena hörnet af nämnda mur i nära förbindelse med administrationsbyggnaden, äfven detta i full öfverensstämmelse med hvad, i enlighet med Kungl. Maj:ts särskilda medgifvande, iakttagits vid Härlandafängelset.

*Ritningar
till nytt
fängelse.*

Kostnaderna för ifrågavarande byggnadsföretag beräknas enligt det uppgjorda förslaget till 860,000 kronor. Med afseende härå har fängvårdsstyrelsen påpekat, att beloppet visserligen öfverskrede kostnaden för Härlandafängelset, 622,000 kronor, med 238,000 kronor, men detta

*Kostnads-
beräkning.*

hade sin hufvudsakliga grund i den betydliga prisstegring, som inträdt efter uppgörande af beräkningar och entreprenad för fängelset å Härlanda år 1904, äfvensom i de alldeles särskildt högt uppdrifna arbetslönerna i Malmö. Därtill komme, att terrängförhållandena föranlett arbetscellernas förläggning i själfva bottenvåningen, under det att å Härlanda den sluttande marken medgifvit nämnda cellers placering i källaren. För Malmöfängelset hade emellertid härigenom gjorts den afsevärda vinsten att, såsom förut framhållits, de 30 arbetscellerna kunde användas äfven såsom boningsceller och fängelset sålunda rymma ett motsvarande större antal fångar.

Enligt det förslagsvis upprättade kontraktet med Malmö stad hade fångvården att uppbära:

den 1 oktober det år, då kontraktet af Kungl. Maj:t godkändes	200,000: —	
vid afträddandet af det försålda området i dess helhet, således efter det nya Malmöfängelsets färdigblifvande.....	400,000: —	600,000: —
Kostnaderna belöpte sig enligt ofvannämnda förslag till kronor.....		860,000: —
	öfverskjutande kostnad:	260,000: —.

Sistnämnda summa måste således, framhåller styrelsen, täckas med andra medel, likasom ock för planens genomförande fordrades, att den del af köpeskillingen, 400,000 kronor, som skulle inestå tills nuvarande fängelseområdet enligt köpekontraktet afträddes, af statsverket förskotterades.

Besparing i
administrations-
kostnader.

Då köpeskillingen ej till fullo betäcker nybyggnadskostnaden, kunde förslaget anses ekonomiskt ofördelaktigt. I fråga härom har emellertid fångvårdsstyrelsen fäst uppmärksamheten å de betydande besparingar, som komme att uppstå genom sammansläende till ett af de nuvarande två fängelserna med deras dubbla förvaltningar och genom den förenkling i bevakningshänseende, som skulle uppkomma genom befrielsen från att öfvervaka det nuvarande centralfängelsets stora områden.

Enligt hvad styrelsen upplyst, hafva aflöningarna enligt 1908 års stat till tjänstemän och öfriga befattningshafvande, ålderstillägg oberäknade, vid centralfängelset i Malmö uppgått till sammanlagdt 67,850 kronor och vid länsfängelset därstädes till

67,850	„
18,100	„
<hr/>	
eller tillhoppa till	85,950 kronor.

Vid Härlandafängelset åter hafva aflöningarna belöpt sig till 47,500 kronor. Om vid det nya Malmöfängelset motsvarande personal anställes, skulle sålunda uppstå en besparing i dessa kostnader af 38,450 „

ärligen. Afräknas därifrån hyresersättning och vedanslag till den del af personalen, som icke åtnjuter bostad in natura, eller årsräntan å hvad som skulle åtgå till uppförande af bostadshus, och denna årskostnad beräknas till enahanda belopp som för Härlandafängelset eller 10,000 kronor om året, skulle den verkliga besparingen blifva 28,450 kronor om året.

Vid sådant förhållande har det synts styrelsen, som om icke någon tvekan kunde råda ifråga om det föreliggande förslaget ekonomiska fördelar, helst omkostnaderna för anstaltens administration jämväl i öfriga hänseenden måste kunna inskränkas under det belopp, som nu kräfdes för de dubbla fångelsernas skötsel.

Dessutom skulle inbesparas den dryga kostnad, centralfängelsets i Malmö försättande i fullgodt stånd skulle kräfva, och hvilken helt visst skulle numera betydligt öfverstiga förut beräknade 245,000 kronor, med afdrag för den ofvan angifna underhållskostnaden för Malmöhus slott, 86,000 kronor.

I sammanhang härmed har fängvårdsstyrelsen vidare meddelat, att af de vid centralfängelset i Malmö anställda tjänstemännen direktören A. von Mentzer under år 1908 uppnått 66 och kamreraren E. M. Dalin 65 års ålder. Ingendera af dem är pliktig att på grund af sin ålder afgå från tjänsten med pension och ej heller torde de af hälsoskäl härtill hafva anledning. Men innan det nuvarande centralfängelset i samband med den nya anstaltens färdigblifvande hunne nedläggas, torde bägge hafva nått den ålder, att de borde uppföras å allmänna indragningsstaten. Bevakningsbefälhafvaren C. A. V. von Porat innehar ständigt förordnande såsom direktör vid länsfängelset i Kristianstad, under det ordinarie innehafvaren af sistnämnda befattning tjänstgör såsom föreståndare för statens uppfostringsanstalt å Bona. Slottspastorn A. Wirén och fångelseläkaren C. T. H. Petré, hvilken senare för öfrigt allenast tills vidare förordnats, innehafva liknande befattningar äfven vid länsfängelset och kvarstå själfallet vid den nya anstalten, som i sig skulle upptaga de båda äldre. Vid länsfängelset finnes, utom de två nämnda, allenast en tjänsteman, direktören A. F. Norrman, född år 1864. Såsom ägt rum i fråga om de nya centralfångelserna vid Härlanda och Härnösand torde, framhåller styrelsen, äfven här länsfängelsets direktör böra inträda såsom chef för den nya tillökade anstalten.

På grund häraf syntes det styrelsen framgå, att förslaget icke komme att medföra särskilda kostnader, åtminstone af någon betydelse, i följd af indragningen af tjänstemannabefattningarna vid nuvarande centralfängelset.

För placering af den vid centralfängelset och vid länsfängelset för närvarande anställda bevakningsstyrkan, för så vidt densamma icke erfordras vid det blifvande fängelset, har styrelsen förmått sig vilja söka utvägar under den tid, som förflöte före förändringens genomförande, därvid styrelsen erinrat, att flera bland vaktbetjäningen äro ålderstigna eller sjukliga och deras pensionering följaktligen snart förestående. Den ordinarie personal, som tilläfventyrs icke vid nämnda tid kunde vinna användning eller skulle afgå, torde, intill dess sådant skedde, böra fortfarande få åtnjuta sin aflöning från fängsvårdsanslaget.

*Kungl. Maj:ts
befallnings-
hafvande.*

Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande i Malmöhus län har uti infordradt underdånigt utlåtande den 11 juli 1908 förklarar sig anse det pris, som Malmö stad utfäst såsom betalning för central- och länsfängelserna med invid liggande områden, vara för kronan fördelaktigt, särdeles om det toges i betraktande, att staden utöfver köpeskillings erläggande åtagit sig anskaffa tomt för nytt fängelse samt utföra åtskilliga kostbara rifnings- och planeringsarbeten. Visserligen skulle kronan kunna efter hand försälja större eller mindre delar af ifrågasvarande områden, men näppeligen skulle en köpeskillning uppnås, som uppvägde stadens anbud, synnerligast som en del af marken icke rätt väl lämpade sig för bebyggande. Därtill komme, att genom antagandet af stadens anbud det eftersträfvansvärda målet vunnes, att det gamla Malmöhus blefve såsom ett historiskt minnesmärke bibehållet, och att det kringliggande området anordnades och bebyggdes på ett sätt, som icke förryckte slottsbyggnadens historiska karaktär. Med afseende å de för köpeaftalet föreslagna villkor för öfrigt hade Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande visserligen funnit önskvärdt, såsom Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande redan uti sin ofvan omförmälda underdåniga skrifvelse den 16 december 1904 framhållit, att hela det rektangulära området, å hvilket Malmöhus slott och de i nyare tider uppförda fängelsebyggnaderna vore belägna, tillika med jordvallarna däromkring och de inre vallgrafvarna fortfarande bibehållits under kronans äganderätt, så att icke denna beträffande östra och södra vallarna och de inre vallgrafvarna öfvergått på staden. Därigenom att kronan förbehållit sig äganderätten i sålunda angifven omfattning, syntes nämligen Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande, att större trygghet skulle hafva vunnits för användningen

af dessa vallar och grafvar på ett sätt, som öfverensstämde med syftet att bibehålla det gamla Malmöhus såsom ett historiskt minnesmärke, hvarförutom, därest uppförandet af en monumental byggnad för statsändamål å den nuvarande borggården framdeles skulle ifrågakomma, närbelägenheten af de kronan afhända södra och norra jordvallarne kunde för statsbyggnaden vålla olägenhet. Emellertid förbisåge Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande ingalunda, att ett förslag om förändring i aftalet i antydt afseende utan tvifvel numera skulle möta motstånd från stadens sida. I öfrigt hade Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande icke funnit något att erinra mot aftalsvillkoren vare sig beträffande centralfängelsets och länsfängelsets med dithörande områden försäljning till staden eller beträffande stadens åtagande att tillhandahålla tomt för ett nytt fängelse.

Uti infordradt underdånigt utlåtande af den 8 december 1908 har öfverintendentsämbetet förklarat sig icke hafva något att anmärka mot ritningarna för den blifvande fängelsebyggnaden. Beträffande de uppgjorda kostnadsberäkningarna för densamma har ämbetet anmärkt, att vissa priser delvis kunde förefalla något höga, men, med hänsyn till de af vederbörande såsom skäl för prissättningen åberopade rådande uppdrifna arbetskostnader och i allmänhet svåra arbetsförhållanden, har ämbetet ansett skäl till annan erinran icke förekomma, än att priset för tegelmurning, som satts till 75 kronor per tusen sten, torde kunna sänkas till 60 kronor per tusen, hvilket för anläggningen i fråga skulle innebära en besparing i byggnadskostnaden af, i rundt tal, 35,000 kronor.

Öfverintendentsämbetet.

Då jag vid öfvervägande af det af Malmö stad sålunda afgifna köpeanbud, i likhet med Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande, fann det under alla förhållanden önskvärdt, att slottsholmen i dess helhet och icke allenast inre delen af densamma jämte västra vallen bibehölles under kronans äganderätt, ansåg jag mig, innan försäljningsfrågan underställdes Eders Kungl. Maj:ts pröfning, böra undersöka, huruvida icke en förändring af köpeaftalet uti nämnda afseende kunde åvägbringas.

Fråga om ändring af vissa delar af kontraktet.

Vid besök i Malmö den 5 nästlidne februari för ytterligare utredning rörande den ifrågasatta försäljningens fördelaktighet ur statens synpunkt satte jag mig därför i förbindelse med vederbörande myndigheter i staden samt föreslog sådan förändring i kontraktets bestämmelser, att gränslinjerna mot det till staden med äganderätt upplåtna området

skulle uppdragas i midtlinjen mellan inre vallgravvens strandlinjer. Vid bifall härtill skulle i stället den staden i kontraktet tillerkända nyttjanderätt utsträckas att omfatta jämväl de områden, som enligt detta förslag skulle, utöfver hvad i kontraktet stadgats, undantagas från försäljningen. I den öfverenskomna köpeskillingen ansåg jag däremot någon förändring icke böra ske. Då ifrågavarande vallar och vallgravvar af såväl historiska som estetiska skäl otvifvelaktigt borde bibehållas och underhållet af desamma, jämväl efter den sålunda ifrågasatta förändringen af kontraktet, komme att åligga staden, skulle ju nämligen denna förändring icke vara af någon egentlig ekonomisk betydelse för vare sig kronan eller staden.

Den sålunda af mig väckta frågan har sedermera förevarit till behandling hos stadsfullmäktige i staden, och hafva stadsfullmäktige enligt inkommet protokollsutdrag, hvilket torde såsom bilaga här vidfogas, vid sammanträde den 12 nästlidne februari på tillstyrkan af drätselkammaren beslutat, att i det mellan staden och fångvårdsstyrelsen ingångna aftalet följande ändringar må göras:

i § 1 mom. c, att kronan skall fortfarande bibehålla äganderätten till hela den s. k. inre slottsholmen, samt gränslinjerna mot det till staden med äganderätt upplåtna området uppdragas i midtlinjerna mellan inre vallgravvens strandlinjer; samt

i § 1 mom. d, att den Malmö stad där tillagda nyttjanderätt skall — med angifvet undantag för de s. k. historiska byggnaderna — omfatta hela den öfriga delen af holmen med omgifvande vallgravvar intill den linje, där det till staden med äganderätt upplåtna området vidtager;

dock med villkor att östra och södra jordvallarna icke utan stadens medgifvande raseras eller få för annat ändamål än såsom allmän promenadplats disponeras.

Enligt anteckning å protokollet har ifrågavarande beslut efter föregången granskning blifvit offentligen uppläst den 19 nästlidna februari. Besvärstiden utgår sålunda den 11 innevarande mars.

*Utlåtande af
sakkunniga
den 5 februari
1909.*

Såsom redan ofvan antydts, ansåg jag före frågans afgörande lämpligt att genom undersökning och värdering å platsen söka vinna ytterligare utredning, huruvida med hänsyn till alla å frågan inverkan omständigheter ifrågavarande köpekontrakt kan anses vara för statsverket fördelaktigt och förty böra godkännas. Vid nämnda undersökning närvaro efter anmodan såsom sakkunniga biträden, jämte fångvårdsstyrelsens biträdande arkitekt, hofintendenten Lindgren, ledamoten af Riksdagens Andra Kammare, bruksägaren Ivan Svensson i Skyllberg samt arkitekten i öfverintendentsämbetet Th. Wählin. Sedan de sålunda

tillkallade sakkunniga erhållit del af de till ärendet hörande kartor och handlingar, genomgingos de ifrågavarande fängelseområdenas särskilda delar och besågos därå befintliga byggnader, hvarjämte besök gjordes vid den för den nya fängelseanläggningen afsedda tomt vid Lundavägen, som staden enligt kontraktet har att öfverlämna till kronan.

Öfver den sålunda företagna undersökningen och därvid verkställda värdering hafva de sakkunniga afgifvit ett den 5 februari 1909 dagtecknadt skriftligt utlåtande. Nämnda utlåtande, som utgår från den förutsättningen, att slottsholmen i dess helhet bör bibehållas i kronans ägo, är med uteslutande af ingressen och slutorden af följande lydelse:

»Genom tidigare skedd öfverlåtelse af mark från centralfängelset till staden har kronans återstående område, sådant det nu finnes, erhållit en begränsning, som för områdets fördelaktiga utnyttjande förutsätter, att reglering och bebyggande af detsamma kan ske i samband med angränsande områden efter gemensam stadsplan, i hvilken hänsyn måste tagas till den historiska slottsbyggnadens kraf på en värdig och slottet underordnad omgifning och genom hvilken således förekommes uppförandet i slottets närhet af fabriker, arbetarebostäder och dylikt.

Det vid kontraktet fogade förslaget till stadsplan syntes förrättningsmännen på ett lyckligt sätt tillgodose nämnda önskemål, helst säkerhet för de i sagda stadsplan utlagda tomternas bebyggande på ett med slottets fordringar öfverensstämmande sätt bereds genom det af Malmö stadsfullmäktige den 4 oktober 1907 antagna förslag till ändringar i stadens byggnadsordning i hvad anginge ifrågavarande stadsdel, hvilket förslag skulle underställas Kungl. Maj:ts fastställelse.

Förrättningsmännen funno för den skull en värdering af kronans ifrågavarande mark icke kunna ske från fördelaktigare utgångspunkt än den, som omförmälta stadsplaneförslag erbjuder.

Området mellan vallgrafvarna är för närvarande bebyggt dels med nuvarande länsfängelset jämte ett mindre envånings bostadshus för bevakningen, dels med ett trevånings boningshus, likaledes för bevakningspersonal, i f. d. bastionen Carolus, dels med åtskilliga verkstadshus, samtliga i ett mycket bristfälligt skick, dels ock med en äldre, på dålig grund hvilande byggnad, inrymmande bostäder för befäl och underbefäl vid centralfängelset.

Enär genomförandet af den ofvan förordade stadsplanen med nödvändighet kräfver dessa byggnaders bortskaffande, kunna vid beräkning af områdets saluvärde nämnda byggnader icke upptagas till något kapitalbelopp, om än från vissa af dem efter försäljningen skulle för köparen

kunna påräknas någon hyresinkomst under tiden före regleringens fullständiga genomförande. Förrättningsmännen ansågo denna hyresinkomst böra vid beräkningen afgå å köparens med nödvändighet inträdande ränteförluster å köpeskilling och regleringskostnader.

På grund häraf funno förrättningsmännen den ekonomiska värdesättningen böra af dem inskränkas till allenast själva marken, som skulle i försäljningen ingå, utgörande, enligt den af förrättningsmännen förordade ändringen i kontraktet, jordområdet mellan de yttre och inre vallgrafvarna.

Enligt stadsingenjörens i Malmö särskilda tjänstememorial den 4 januari 1907 innefattar nyssnämnda jordområde en sammanlagd areal af..... 53,980,4 kv.-m.

Häraf skola enligt stadsplanen till gator och öppna platser afsättas 20,834,5 „

i följd hvaraf Malmö stad kan genom återförsäljning tillgodogöra sig endast..... 33,145,9 kv.-m.

Jämlikt stadsplanen få häraf till tomter för s. k. enfamiljshus i tre våningar försäljas 22,400,9 kv.-m.
och till villatomter 10,745 „

Med hänsyn till de i Malmö gällande tomtpriisen synes möjligen kunna vid successiv försäljning erhållas för förstnämnda tomter 30 kronor och för öfriga tomter 15 kronor kvadratmetern, priser, som dock satts så höga, att de nära motsvara hvad i Stockholm kan i liknande fall betalas.

Den i enlighet härmed beräknade försäljningssumman för samtliga tomterna uppgår i rundt tal till kronor 833,000, utgörande alltså stadens bruttoinkomst å affären.

För beräkning af dess nettoinkomst måste härifrån afdragas kostnaderna för områdets reglering i och för möjliggörande af återförsäljning. Vid uppskattningen af dessa kostnader ansågo sig förrättningsmännen böra följa stadsingenjörens beräkningar i memorialet den 4 januari 1907, för så vidt kostnaderna däri upptagits. Dock funno förrättningsmännen de upptagna kostnadsbeloppen genomgående väl lågt beräknade.

I memorialet har upptagits:

för gatornas ordnande kr. 30,000
„ kloak- och vattenledning..... „ 41,850

transport kr. 71,850 kronor 833,000,

	Transport	kr. 71,850	kronor 833,000
för två gångbroar	„	10,000	
„ en körbro	„	10,000	
„ oförutsedda utgifter	„	7,150	
Till dessa utgifter komma ytterligare följande, som stadsingenjören påpekat men ej medtagit i kalkylen öfver kostnaderna för regleringen, utgifter, som emellertid förrättningsmännen funnit böra i sådant hänseende tagas i beräkning, nämligen			
lagfartskostnad, omkring	„	3,600	
genomfartsgata	„	30,000	
körbro från Norra Vallgatan med utfyllning af kajer, allt beräknadt till minst 80,000 kronor, hvaraf såsom belöpande å det ifrågavarande nya stadsplaneområdet här upptagas	„	40,000	
rifning m. m. af länsfängelset och öfriga byggnader å området mellan vallgrafvarna, betingande af skäl, som här nedan anföras i fråga om fängelsebyggnaderna å slottsholmen, en jämförelsevis hög kostnad, beräknad till	„	12,400	„ 185,000.

Då stadens bruttoinkomst å tomtförsäljningarna minskas med nämnda, i och för desamma nödvändiga utgifter, visar sig att tomternas nettovärde i stadens hand torde kunna uppskattas till..... kronor 648,000.

Vid denna beräkning hafva icke tagits i betraktande stadens omkostnader för själfva försäljningarna i form af annonser, agentprovisioner och dylikt, ej heller den ränteförlust, som måste för staden uppstå å dess utgifter under tiden, intill dess tomterna hinna af densamma försäljas, en förlust, som dock i någon mån uppväges af förut omförmälta möjlighet till hyresinkomster från vissa af de nu befintliga byggnaderna mellan vallgrafvarna, innan rifning sker.

Sedan värderingsmännen sålunda uppskattat netto- eller försäljningsvärdet å de områden, som skulle ingå i stadens köp, jämfördes därmed den köpeskilling och öfriga förmåner, hvilka i det föreliggande kontraktet med däruti föreslagen förändring tillgodoföras kronan.

Den kontanta köpeskillingen utgör..... kronor 600,000.

Förutsättningen för stadens ingående å aftalet har varit fängelsernas aflägsnande från denna centrala plats och slottets därigenom skeende frigörelse. För att ernå detta önskemål ställer staden till fängsvårdens förfogande med full äganderätt i och för nya fängsers uppförande en tomt om 20,000 kvadratmeters eller 4 tunnlands areal, belägen vid Lundavägen i stadens nord-östra del; och har staden förbundit sig att omgifva denna tomt med gator och med planteringar på båda långsidorna. Förrättningsmännen hafva funnit denna tomt äga ett för ändamålet väl anpassadt läge, goda grundförhållanden och fullt tillräcklig storlek äfven för fängelseanläggningens framtida utvidgning. Med tomten följer en del byggnader, af hvilka en, af sten, kan med fördel omändras till bostäder för två befattningshafvande med familjer. Staden har förbundit sig att utan kostnad för kronan till denna tomt framdraga gas-, vatten- och afloppsledningar.

Sedan den mark, som omgifver tomten, blifvit på utfäst vis ordnad med gator och parker samt omförmålta ledningar anlagts, kommer enligt förrättningsmännens beräkning värdet å tomten, som af stadsingenjören uppskattats i nuvarande skick till 6 kronor kvadratmetern, att äga ett saluvärde af 10 kronor kvadratmetern. Härtill kommer värdet af nyssnämnda bostadsbyggnad, brandförsäkrad för 4,000 kronor, men här icke särskildt beräknad.

Den nya tomten funno förrättningsmännen på sålunda angifna grunder böra beräknas till ,, 200,000.

Malmö stad åtager sig enligt kontraktet vidare att nedrifva de nuvarande fängelsebyggnaderna å den kronan fortfarande tillhöriga slottsholmen, så att det historiska slottet frilägges, samt att afröja det slottet omgifvande området inom jordvallarna, hvarvid staden äger förfoga öfver byggnadsmaterialet. Då fängelsebyggnaderna äro uppförda af mindrevärdigt gult tegel, delvis starkt förvittradt, hvilket vid nedrifningen antagligen till större delen sönderkrossas, och då inredningen,

Transport kronor 800,000

Transport kronor 800,000

med undantag af bjälklag, torde sakna saluvärde, lärer den tillvaratagna materielen så långt ifrån betäcka den till följd af de lokala förhållandena höga kostnaden för nedrifning och bortforsling, att staden måste beräknas få vidkännas en utgift utöfver materialvärdet af kr. 25,000

Staden har ytterligare åtagit sig vissa underhållsarbeten m. m., som komma kronans egendom tillgodo, och hafva i sådant hänseende följande utgifter af stadsingenjören beräknats:

för genomgräfning af körvägen och för bro till slottsholmen.....	„	15,000	
för förbindelsekanal mellan grafvarna..	„	10,000	
samt för planteringar	„	6,000	
Härtill komma enligt förrättningsmännens uppskattning:			
för underhåll af planteringar, vallar och vallgrafvar å och omkring slottsholmen årligen 2,000 kronor, kapitaliseradt efter 5 procent till	„	40,000	„ 96,000.

Den valuta, som kronan enligt kontraktet erhåller, kan alltså sägas i penningevärde utgöra kronor 896,000.

Då Malmö stads behållna inkomst af försäljningarna beräknats efter regleringens genomförande utgöra..... „ 648,000
uppkommer för staden en förlust af..... kronor 248,000
hvilket belopp af staden erlägges utöfver det inköpta området verkliga nettotomtvärde.

Malmö stad erhåller dock, på sätt stadsingenjören i åberopade memorialet jämväl framhållit, stora indirekta fördelar genom köpet, och förrättningsmännen anse dessa fördelar — möjligheten att genomföra en nödvändig förbindelse med stadens västra delar, fängelsernas bortflyttande från den centrala stadsdelen och en väsentlig stegring af stadens historiska intressen och skönhetsvärden genom regleringen af det nu föga tilltalande slottsområdet — väl motsvara den pekuniära uppoffring, staden iklädt sig.

Jämte de ekonomiska värden, kronan enligt ofvan gjorda beräkning erhåller i utbyte mot de försälda tomtområdena och fängelsebyggnaderna m. m., tillhopa 896,000 kronor, kommer jämväl kronan i följd af kontraktet i åtnjutande af högst väsentliga indirekta förmåner.

Främst räkna förrättningsmännen hit det gamla slottets frigörande och däraf följande möjlighet till dess användning för syften, som mera öfverensstämman med dess historiska traditioner, äfvensom beredandet af värdiga omgifningar åt detsamma.

Visserligen afhänder sig kronan åtskilliga för fångvården använda byggnader, som i uppförande kostat betydande belopp och för hvilka ofvan beräknade kapitalvinst af 248,000 kronor ej kan anses vara full godtgörelse, om den än ungefärligen täcker den kostnad, som för nämnda fängelsebyggnaders ersättande åtgår utöfver hvad som för tomtområdena erhålles netto.

Men af samma handlingar inhämtas och vid förrättningsmännens besiktning har visat sig uppenbart, att de nuvarande fängeslokalerne försättande i tidsenligt eller åtminstone ur fångvårdssynpunkt något så när tillfredsställande skick skulle kräva mycket stora kostnader.

Efter beräkning år 1901 ansågs fångelset å slottsholmen kräva en kostnad af 245,000 kronor för att kunna försättas i ett så försvarligt skick, att det vore användbart såsom en mindre straffanstalt. Sedan fråga om försäljning uppstått, hafva underhållskostnaderna inskränkts till det minsta möjliga. I betraktande häraf och af de efter år 1901 afsevärdt stegrade arbetsprisen finna förrättningsmännen sannolikt, att nämnda fångelses nöjaktiga iståndsättande knappast kan låta sig göra för ofvan angifna pris, hvilket dock i följande beräkningar upptages oförändradt. Afven länsfängelset är i behof af reparationer, som ytterligare skulle höja förenämnda siffra.

För uppförande af nytt fångelse i Malmö till ersättning för dem, som fränhändas kronan, beräknas enligt handlingarna en byggnadskostnad af 860,000 kronor, som med endast 12,000 kronor öfverstiger hvad som kontant, i tomtvärde och i andra prestationer erhålles för området mellan grafvarna, hvaremot tillfälle beredes att inbespara kostnaderna för de nuvarande fångelsernas iståndsättande.

Utöfver ofvan angifna fördelar vinner kronan jämväl den betydelsefulla ekonomiska förmånen att genom utbytandet af de två nuvarande fångelserna, af hvilket det å slottsholmen kräver en ojämförligt talrik bevakning, mot ett tidsenligt sådant kunna inbespara en stor del af nu utgående administrationskostnader. Enligt från Fångvårdsstyrelsen meddelad beräkning anses nämligen dessa kostnader, som nu, för tjänstemän och bevakning, uppgå till sammanlagdt 70,100 kronor, kunna vid det nya fångelset nedbringas till 51,600 kronor, allt utan ålderstillägg.

Den årliga besparingen, 18,500 kronor, motsvarar ett efter 5 procent kapitaliseradt belopp af 370,000 kronor.

Slutligen medför de nuvarande fängelsebyggnadernas å slottsholmen nedrifning den synnerligen beaktansvärda förmånen för kronan att på denna holme erhålles en ypperlig och i alla afseenden tillfredsställande plats om c:a 7,000 kvadratmeter för statens eventuella nybyggnader t. ex. residens, landstatshus, hofrätt, museum och dylikt, för hvilka annan jämförlig plats i annat fall måste med stora uppoffringar förvärfvas.»

Såsom slutomdöme hafva de tillkallade sakkunniga uttalat, att ifrågavarande köpeaftal enligt deras uppfattning måste anses vara från statens synpunkt fördelaktigt och förty böra till godkännande förordas.

Till förklaring att de i omförmälda utlåtande rörande nuvarande administrationskostnader vid ifrågavarande båda fängelser lämnade sifferuppgifter icke öfverensstämma med motsvarande uppgifter i fångvårdsstyrelsens underdåniga skrifvelse den 17 mars 1908, får jag upplysa, att sistberörda uppgifter afsågo aflöningarna enligt 1908 års stat, medan däremot de nu lämnade uppgifterna angifva det belopp, hvartill aflöningarna för närvarande i verkligheten kunna beräknas utgå. Skillnaden är hufvudsakligen beroende därpå, att antalet vid centralfängelset i Malmö tjänstgörande vaktkonstaplar för närvarande icke obetydligt understiger antalet enligt 1908 års stat.

*Angående
administra-
tionskost-
naderna.*

Det i utlåtandet för administrationskostnaderna vid det blifvande nya fängelset beräknade beloppet, 51,600 kronor, angifver på enahanda sätt den summa, hvartill med inberäkning af hyresersättningar aflöningarna vid centralfängelset å Härlanda för närvarande uppgå.

I likhet med fångvårdsstyrelsen och de senast tillkallade sakkunniga anser äfven jag Malmö stads ifrågavarande anbud innefatta en för statsverket förmånlig lösning af förevarande frågor och förty böra godkännas. Mot det villkor, staden uppställt för bifall till de af mig föreslagna ändringarna i kontraktet, finner jag icke något att erinra, då vallarna i fråga, såsom jag jämväl förut framhållit, otvifvelaktigt böra i sitt nuvarande skick bibehållas och desamma icke lämpligen torde kunna användas annat än som promenadplats.

*Departements-
chefen.*

Äfven hvad angår den föreslagna nybyggnaden, anser jag mig böra biträda fångvårdsstyrelsens förslag.

Då af den betingade köpeskillingen $\frac{2}{3}$ eller 400,000 kronor skulle erläggas först vid afträdandet af det försålda området i dess helhet, torde böra utverkas medgifvande af Riksdagen, att ett emot köpeskillingen

svarande belopp måtte i afbidan på densammas gäldande få af tillgängliga medel förskotteras i mån af behof. Något anslag, motsvarande det belopp, hvarmed kostnaden för det nya fängelset skulle komma att öfverstiga den med staden öfverenskomna köpeskillingen, finner jag däremot icke behöfligt att nu äskas, utan torde därmed kunna anstå till kommande Riksdag.

På grund af hvad sålunda anförts, hemställer jag, att Eders Kungl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen medgifva:

ej mindre att enligt ofvanberörda, den 8 och den 20 februari 1907 dagtecknade köpekontrakt med däri af stadsfullmäktige i Malmö den 12 februari 1909 beslutade ändringar länsfängelset i Malmö med tillhörande område samt angifven del af det till centralfängelset därstädes hörande område med därå befintliga byggnader må på i kontraktet jämte stadsfullmäktiges omförmälda beslut närmare angifna villkor till Malmö stad försäljas för en köpeskilling af 600,000 kronor;

än äfven att nämnda köpeskilling må användas till uppförande, i hufvudsaklig öfverensstämmelse med upprättadt förslag, af nytt centralfängelse jämte länsfängelse i Malmö och att för sådant ändamål ett emot köpeskillingen svarande belopp må, i afbidan på köpeskillingens gäldande, af tillgängliga medel i mån af behof förskotteras.

Statsrådets öfriga ledamöter biträdde föredragandens hemställan;

och täcktes Hans Maj:t Konungen med bifall härtill förordna, att nådig proposition skall till Riksdagen aflåtas af den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet
Erik Ölander.

Bilaga.

Afskrift.

Kontrakt.

Mellan Kungl. Fångvårdsstyrelsen och Malmö stads drätselkammare har under förutsättning af å ena sidan Kungl. Maj:ts stadfästelse, å andra sidan Malmö stads herrar fullmäktiges godkännande träffats följande aftal.

§ 1.

Kungl. Fångvårdsstyrelsen öfverlämnar till Malmö stad:

a) äganderätten till Malmö länsfängelses byggnader och jordområde;

b) äganderätten till den del af Malmö slotts område mellan yttre och inre vallgrafvarna, som finnes utmärkt å detta kontrakt bilagd karta, bilaga n:r 1, jämte å detta område befintliga byggnader;

c) äganderätten till slottsholmens inre vallgrafvar samt till östra och södra jordvallarna och till holmens strand i den utsträckning, som angifves å ofvannämnda karta, bilaga n:o 1;

d) nyttjanderätten tills vidare af slottsholmens öfriga delar med undantag af slottets norra länga med de s. k. gevärsgallerierna, murarna och tornen (således af de historiska byggnaderna å holmen), hvilken nyttjanderätt berättigar Malmö stad att låta nedrifva de östra, södra och västra längorna af nuvarande fängelsebyggnaderna å slottsholmen samt att å dess därigenom frigjorda borggård och jordvallar anlägga planteringar enligt af Kungl. Öfverintendentensämbetet godkända förslag och ritningar.

§ 2.

Malmö stad åtager sig:

e) att reglera hela det till staden genom detta och föregående aftal afträdda området mellan slottets yttre och inre vallgrafvar i enlighet

med detta kontrakt bifogad stadsplan, bilaga n:o 2, hvilken plan jämte därtill hörande särskilda bestämmelser angående det reglerade områdets bebyggande på för grannskapet till slottet lämpligt sätt samtidigt med detta kontrakt skall underställas Kungl. Maj:ts pröfning och stadfästelse;

f) att för nya fängelsebyggnader, afsedda att ersätta såväl Malmö centralfängelse som Malmö länsfängelse, med full äganderätt öfverlämna till Kungl. Fångvårdsstyrelsen den tomt — i det skick, hvori den befinner sig och befriad från alla gravationer — som finnes utmärkt å bifogad tomtkarta, bilaga n:o 3, samt till denna tomts gatugräns framdraga stadens gas, vatten och afloppsledningar;

g) att nedrifva och bortföra de östra, södra och västra längorna af nuvarande fängelsebyggnaderna å slottsholmen, så att slottets historiska byggnader (dess norra länga med s. k. gevärgallerier, murar och torn samt jordvallar) friläggas och området innanför slottsholmens jordvallar afrödjjas och planteras inom två år efter tillträdet till den i punkterna *c)* och *d)* af detta kontrakt omnämnda ägande- och nyttjanderätt; hvarvid emellertid staden förbehåller sig rätt att förfoga öfver vid rifningen erhållna byggnadsmaterialier;

h) att underhålla infartsvägen och körbron till slottsholmen samt vidmakthålla planteringarna, jordvallarna och inre vallgrafvarna omkring slottsholmen i det skick och med den utsträckning, hvori de vid öfverlämnandet till staden befunno sig och på sätt som af Kungl. Öfverintendentsämbetet och Kungl. Vitterhetsakademien godkännes, staden dock obetaget att — om den så önskar — låta bortschakta jordfyllningen framför slottets norra fasad, så att vallgrafven återställes i sin forna bredd mellan slottets körbro och dess nordöstra torn;

i) att, då Kungl. Maj:t så påfordrar, utan ersättning afstå från nyttjanderätten till den del af planteringarna å slottsholmen, som ligger på kronans mark, och som Kungl. Maj:t kan vilja taga i anspråk för uppförande af nytt länsresidens, ny landstatsbyggnad, ny hofrättsbyggnad eller andra däremot svarande monumentalbyggnader för statsändamål jämte för desamma erforderliga gårdsutrymmen och trädgårdsjord, hvilka områden vid anfordran skola öfverlämnas i det skick, hvori de för tillfället befinna sig;

k) att till Kungl. Fångvårdsstyrelsen erlægga ett kontant belopp af sexhundratusen (600,000) kronor, som utbetalas med tvåhundra tusen (200,000) kronor, då jordområdet söder och väster om inre vallgrafven mellan länsfängelsets område och direktörens vid centralfängelset trädgård tillträdes, och med återstående fyrahundratusen (400,000) kronor, då hela området tillträdes.

§ 3.

Malmö stad äger tillträda det i punkt *k*) omnämnda området söder och väster om inre vallgrafven den 1 oktober det år, då detta kontrakt af Kungl. Maj:t godkännes, och återstoden af området, så snart de nya fängelsebyggnaderna, som skola ersätta Malmö central- och länsfängelse, tagits i bruk.

§ 4.

Hvardera parten betalar sina lagfartskostnader.

§ 5.

Detta kontrakt skall, så snart det af båda de kontraherande parterna blifvit godkänt, underställas Malmö stads herrar fullmäktiges pröfning och godkännande.

§ 6.

Har detta kontrakt icke af Kungl. Maj:t godkänts före den 1 juli 1909, skall aftalet anses vara förfallet.

Sälunda öfverenskommet Stockholm i Kungl. Fångvårdsstyrelsen den 8 februari 1907.

SIGFRID WIESELGREN.

JOH. ROBBERT.

VIKTOR ALMQUIST.

N. Sandell.

Malmö den 20 februari 1907.

För Malmö stad, dess drätselkammare:

S. AXELSON.

A. NILSSON.

G. H. NORDENSKÖLD.

L. FAXE.

CHR. HOMMERBERG.

HUGO WINROTH.

Knut Dahlberg.

Vidimeras ex officio:

O. Rooth.

Bilaga.

Utdrag af protokollet, hållet vid stadsfullmäktiges i Malmö sammanträde den 12 februari 1909.

N:r 55.

Från drätselkammaren hade inkommit en så lydande framställning:

Till stadsfullmäktige i Malmö.

Vid sammanträde den 15 februari 1907 beslutade stadsfullmäktige att godkänna ett mellan kungl. fångvårdsstyrelsen och Malmö stads drätselkammare upprättadt preliminärkontrakt om förvärfvande åt staden af kronan tillhörig jord mellan Malmö slotts yttre och inre vallgrafvar samt å Slottsholmen m. m. Uti detta kontrakt föreskrifves i § 1 att till Malmö stad skulle öfverlämnas

- a) äganderätten till Malmö länsfängelses byggnader och jordområde;
- b) äganderätten till den del af Malmö slotts område mellan yttre och inre vallgrafvarne, som fanns utmärkt å en vid kontraktet fogad karta, jämte å detta område befintliga byggnader; och
- c) äganderätten till Slottsholmens inre vallgrafvar samt till östra och södra jordvallarne och till holmens strand i den utsträckning, som angafves å ofvannämnda karta.

Uti samma paragraf mom. d föreskrifves, att till staden skulle öfverlämnas nyttjanderätten tills vidare af Slottsholmens öfriga delar med undantag af slottets norra länga med de s. k. gevärgallerierna, murarne och tornen (således af de historiska byggnaderna å holmen) hvilken nyttjanderätt skulle berättiga Malmö stad att låta nedrifva de östra, södra och västra längorna af nuvarande fängelsebyggnaderna å Slottsholmen samt att å dess därigenom frigjorda borggård och jordvallar anlägga planteringar.

Emellertid har statsrådet och chefen för kungl. justitiedepartementet funnit önskvärdt, att ändring skedde uti bestämmelserna angående äganderätten och nyttjanderätten till inre Slottsholmen och i sådant syfte ifrågasatt, att staden icke skulle erhålla äganderätten till någon del af inre Slottsholmen, utan att kronan fortfarande skulle bibehålla sådan rätt till hela holmen, och att gränslinjerna mot det till staden med äganderätt upplåtna området skulle uppdragas i midtlinjerna mellan inre vallgrafvens strandlinjer. Däremot skulle staden erhålla nyttjanderätten till hela holmen med omgifvande vallgrafvar intill den linje, där det till staden med äganderätt upplåtna området vidtog — de s. k. historiska byggnaderna likväl undantagna. I den öfverenskomna köpeskillingen, 600,000 kronor, skulle dock ingen förändring ske.

Det markområde å inre Slottsholmen, till hvilket staden sålunda skulle afstå äganderätten, omfattar en areal af c:a 12,200 kvadratmeter, hvilket område hufvudsakligen utgöres af jordvallar, som enligt aftalet skulle af staden i sitt nuvarande skick vidmakthållas. Detta område kan således icke försäljas till tomter, hvartill det för öfrigt genom sin smala form icke heller lämpar sig.

Under anförda förhållanden får drätselkammaren tillstyrka bifall till den gjorda framställningen, därvid drätselkammaren dock utgår från den förutsättningen, att ifrågavarande jordvallar icke utan stadens medgifvande raseras eller få för annat ändamål än såsom allmän promenadplats disponeras.

Drätselkammaren får alltså hemställa, att stadsfullmäktige behagade besluta:

att i det aftal Malmö stad afslutat med kungl. fängvårdsstyrelsen angående dispositionen af Malmö gamla slotts område må den ändring göras

i § 1 mom. c, att kronan skall fortfarande bibehålla äganderätten till hela den s. k. inre Slottsholmen, samt gränslinjerna mot det till staden med äganderätt upplåtna området uppdragas i midtlinjerna mellan inre vallgrafvens strandlinjer;

samt i § 1 mom. d, att den Malmö stad där tillagda nyttjanderätt skall — med angifvet undantag för de s. k. historiska byggnaderna — omfatta hela den öfriga delen af holmen med omgifvande vallgrafvar intill den linje, där det till staden med äganderätt upplåtna området vidtager;

dock med villkor att östra och södra jordvallarna icke utan stadens medgifvande raseras eller få för annat ändamål än såsom allmän promenadplats disponeras.
Malmö den 6 februari 1909.

På samfälda drätselkammarens vägnar:

S. Axelson.

Lennart Kleberg.

Öfverlämnas till herrar stadsfullmäktige.
Malmö den 8 februari 1909.

Å beredningsutskottets vägnar:

Edw. Lindahl.

Emil Thulin.

Med bifall till framställningen beslutade, vid gifven proposition, stadsfullmäktige

att i det aftal Malmö stad afslutat med kungl. fängvårdsstyrelsen angående dispositionen af Malmö gamla slotts område må den ändring göras i § 1 mom. c, att kronan skall fortfarande bibehålla äganderätten till hela den s. k. inre Slottsholmen, samt gränslinjerna mot det till staden med äganderätt upplåtna området uppdragas i midtlinjerna mellan inre vallgrafvens strandlinjer;

samt i § 1 mom. d, att den Malmö stad där tillagda nyttjanderätt skall — med angifvet undantag för de s. k. historiska byggnaderna — omfatta hela den öfriga delen af holmen med omgifvande vallgrafvar intill den linje, där det till staden med äganderätt upplåtna området vidtager;

dock med villkor att östra och södra jordvallarna icke utan stadens medgifvande raseras eller få för annat ändamål än såsom allmän promenadplats disponeras.

Som ofvan.

In fidem:

H. Fr. Ahlström.

Efter föregången granskning offentligent uppläst den 19 februari 1909; betygar.

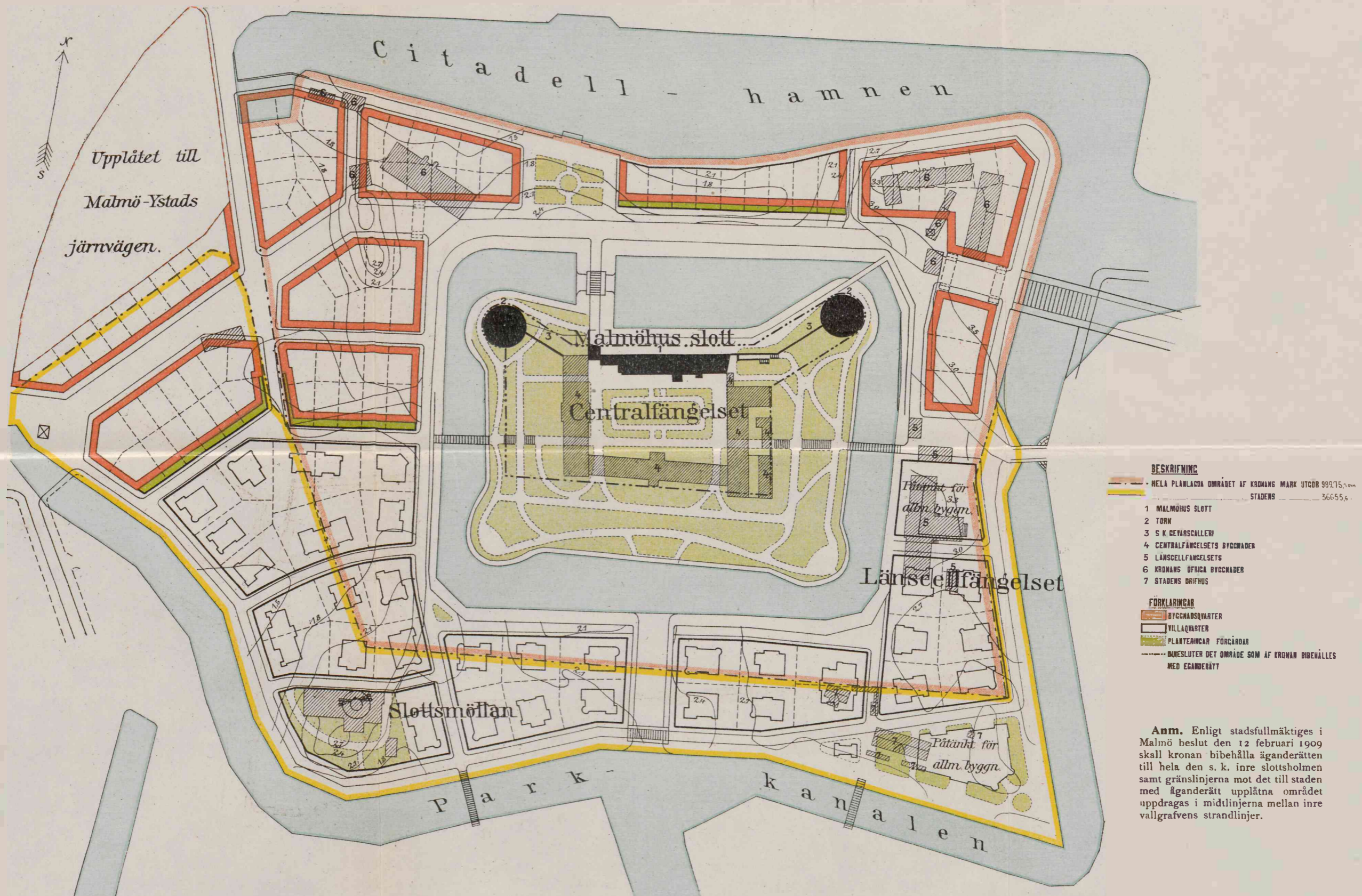
Ex officio:

H. Fr. Ahlström.

FÖRSLAG TILL STADSPLAN
FÖR
MALMÖHUS-SLOTTS- OCH FÄNCELSEARNAS OMRÅDEN SAMT ANGRÄNSANDE DEL AF MALMÖ STADS JORD i
M A L M Ö

UPPRÄTTADT ÅR 1906 AF

Hilsson
STADSINGENJÖR

BESKRIFNING

HELA PLANLAGDA OMRÅDET AF KRONANS MARK UTGÖR 99975,00 m²
STADENS 36655,6

- 1 MALMÖHUS SLOTT
- 2 TORN
- 3 S K ÖFVARSALLER
- 4 CENTRALFÄNCELSETS BYGGNADER
- 5 LÄNSCELLFÄNCELSETS
- 6 KRONANS ÖFRIGA BYGGNADER
- 7 STADENS DRIFHUS

FÖRKLÄRNING

- BYGGNADSKVARTER
- VILLAKVARTER
- PLANTERINAR FÖRCÖDAR
- ÖNDESLOTTER DET OMRÅDE SOM AF KRONAN BIBEHÅLLES MED EGANDETT

Anm. Enligt stadsfullmäktiges i Malmö beslut den 12 februari 1909 skall kronan bibehålla äganderätten till hela den s. k. inre slotsholmen samt gränslinjerna mot det till staden med äganderätt upplåtna området uppdragas i midtlinjerna mellan inre vallgravens strandlinjer.